

AMB ELS MÉS POBRES

Amb els marginats

Amb els malalts de la sida

Justícia i Pau: 25 anys

Nous bisbes auxiliars

136

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

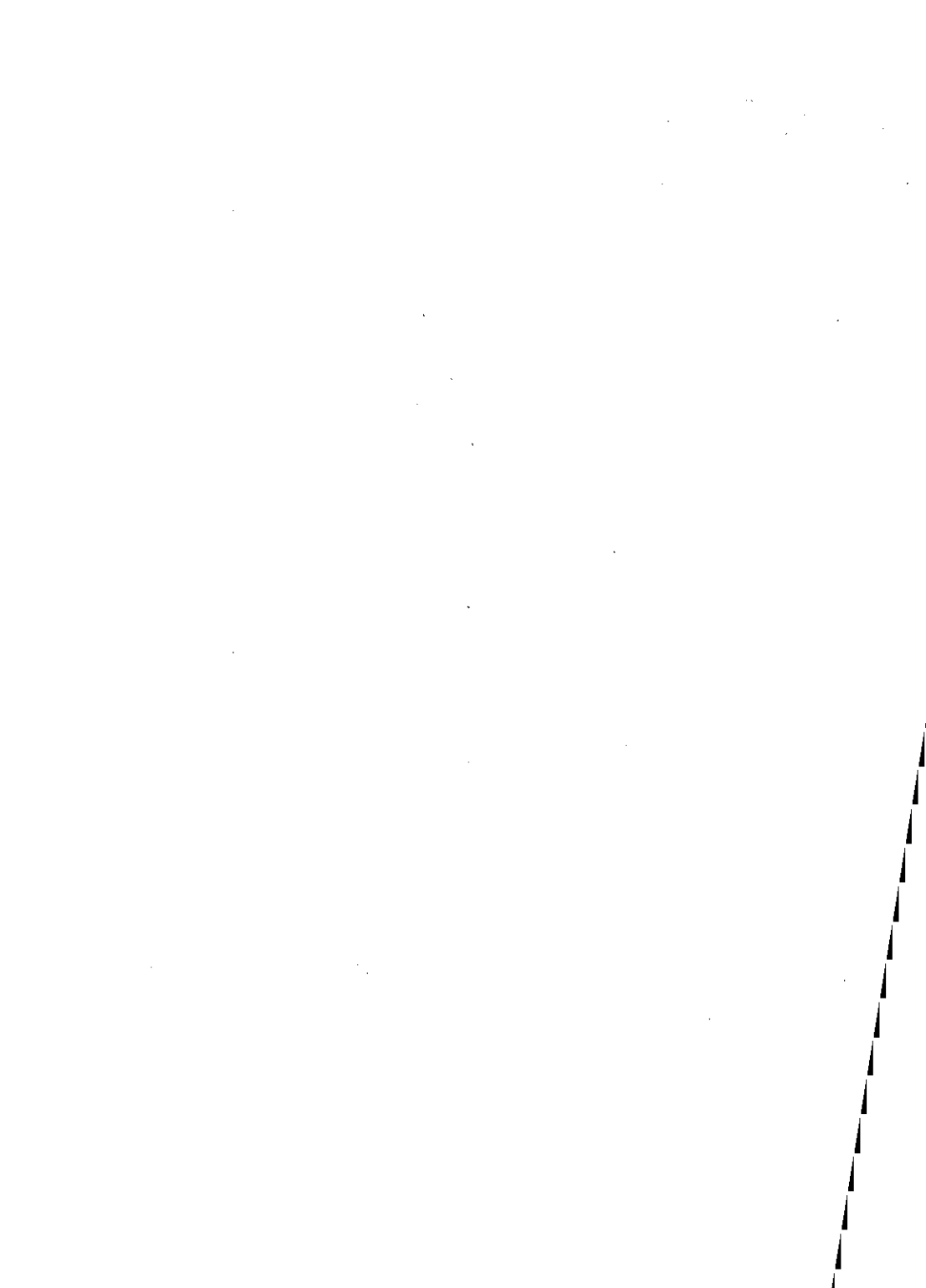
- 0 Pastoral de Quaresma (*exhaurit*).
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà (*exh.*).
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer.
- 3 Parròquia i comunitat (*exhaurit*).
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església. (*exhaurit*).
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovirosa (*exh.*).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona (*exh.*).
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collet i Bancells.
- 8 De la cristiandat al pluralisme (*exh.*).
- 9 Pastoral rural (*exh.*).
- 10 Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Llei fonamental de l'Església (*exh.*).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (*exh.*).
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escoltisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera. (*exh.*).
- 19 Pastoral en medi urbà. Ant.: J.M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nordafricana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia (*exh.*).
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Aisina. Antologia: Josep Carner (*exh.*).
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església.
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Taizé: el concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: F.V. Garcia, «el rector de Vallfogona» (*exh.*).
- 38 El laic, avui (*exh.*).
- 39 Canvis en l'Església i en els ministeris.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975 (*exh.*).
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966 (*exh.*).
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres (*exh.*).
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976 (*exh.*).
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe. (*exh.*)
- 48 Confirmació i comunió. Economia de l'Església. Escarré a «Le Monde» 1963 (*exh.*).
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la premsa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (*exh.*).
- 57 Aparellament i matrimoni (*exh.*).
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Taizé: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana.
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Pregar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (*exh.*).
- 71 Cristians catalans al Tercer Món.
- 72 Pastoral del bateig (*exh.*).
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (*exh.*).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (*exh.*).
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (*exh.*).
- 86-87 C. Cardó, L.I. Carreras i J.B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdaguier.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya (1969-1987).
- 102 Religiositat popular.
- 103-104 La classe de religió (*exh.*).
- 105 Acollir el deficienc (*exh.*).
- 106-107 El cant a les esglésies.
- 108 Fe i cultura postmoderna.
- 109 Els nous moviments (*exh.*).
- 110 La parròquia. L'arxiprest. Parròquies sense preveres. Llangua i pastoral.
- 111 L'Església i el Mil·lenari de Catalunya.
- 112-113 Mitjans de comunicació i pastoral.
- 114 Religiosos i religioses a Catalunya.
- 115-116 Presència dels cristians en el món.
- 117 Els cristians i el voluntariat.
- 118 Els cristians i el nacionalisme.
- 119-120 Obrador I: Inici de curs.
- 121 Realisme i utopia.
- 122 Obrador II: Pasqua.
- 123 Padrinatge comunitari. Antologia: J. Ruyra.
- 124 La pastoral rural a Catalunya.
- 125 Els jesuïtes a Catalunya.
- 126 La sacramentalització, encara.
- 127-128 La pastoral als santuaris.
- 129-130 Església catalana: la necessària llibertat.
- 131 Qüestions sobre la missa dominical.
- 132 Un concili pastoral per a Catalunya.
- 133-134 Les noves migracions.
- 135 Cardijn i la JOC.
- 136 Amb els més pobres.

QUA DERNS DE PASTORAL

136

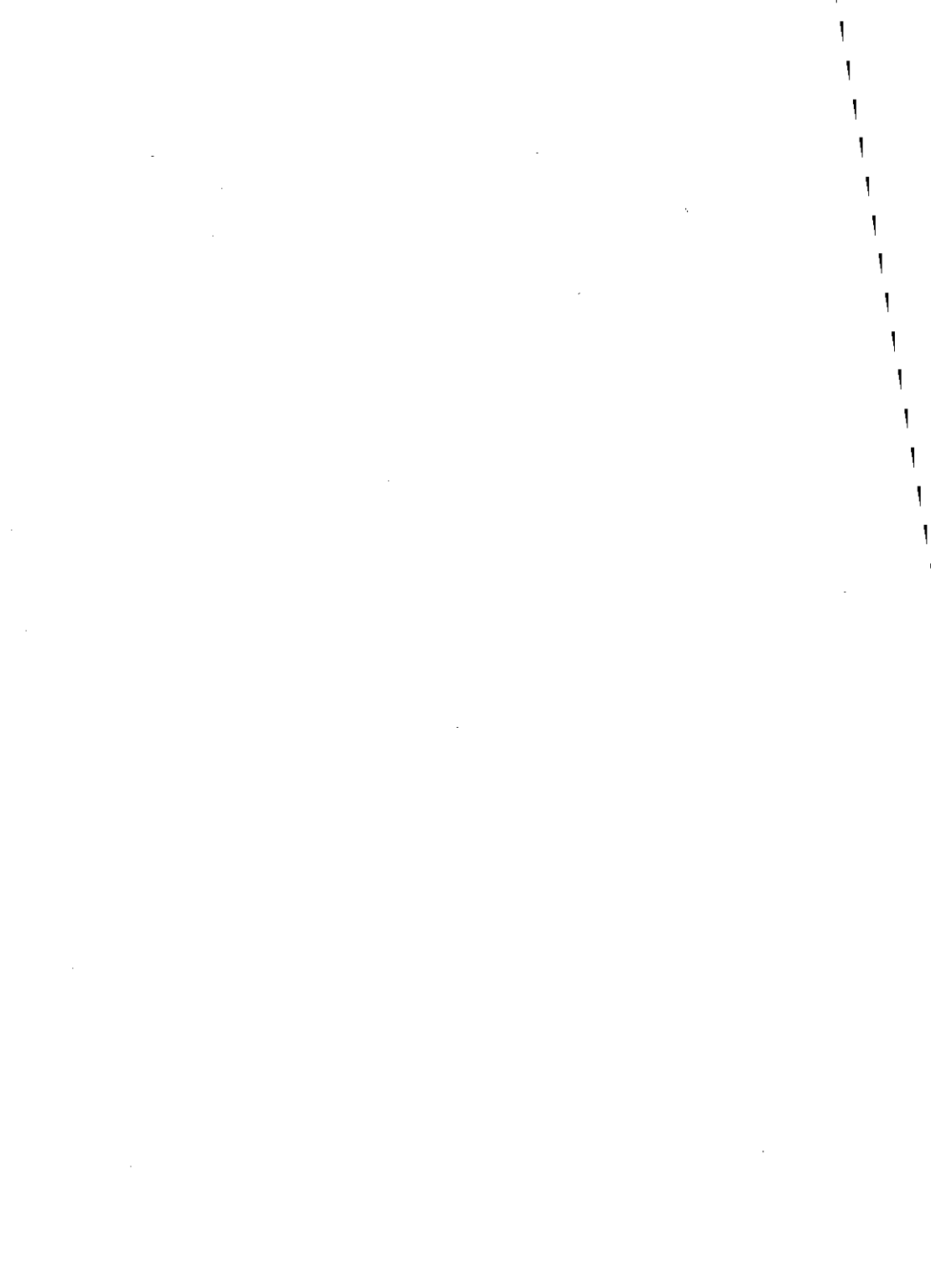
1 9 9 3

SUMARI

- **PÒRTIC**
 - Tres perspectives sobre la nostra Església 7
 - Barcelona: fi de la interinitat?; Catalunya: assignatura pendent..... 15
- **MARGINATS**
 - Fruit de la gratuïtat: «Recollim», *Emilià Almodóvar*..... 19
 - La comunitat d'Emaús, de Sabadell, *Eduard Ocio* 23
 - Per a una comunitat on hi hagi lloc per als marginats, *Romà Fortuny*..... 31
- **LA SIDA**
 - Atenció cristiana als malalts de la sida, *Joan Viñas* 34
 - Acompanyament dels malalts terminals de la sida, *Associació anti-sida* de Lleida 39
 - Una celebració inoblidable a Sant Medir, *Josep Bigordà* 42
 - Celebrant la vida a l'Església del Pi, *Eduard Voltas* 44
 - Tot va començar un bon dia, *Joan Ferrer*..... 46
- **QÜESTIONS**
 - Justícia i Pau: Un quart de segle de treball, *Joan Gomis* 50
 - Des de Girona: Vint-i-cinc anys de «Justícia i Pau»
Joaquim Pla..... 54
 - Les relacions entre fills i pares, avui, *Salvador Clarós* 59
- **QUATRE VENTS**
 - Girona, *Jaume Reixach* 63
 - Menorca, *J. Bosco Faner*..... 66
 - Tarragona, *Jordi Figueras* 71
 - Tortosa, *Joan A. Martínez* 72
 - Urgell, *Antoni Mirabet* 75

AMB ELS MÉS POBRES

El cristianisme no és primordialment una església, una teologia, una moral, un culte, uns costums..., sinó un seguiment: el seguiment de Jesús. Per això el seu evangeli ressona contínuament en el si de les comunitats cristianes, i els cristians ens acarem contínuament amb la persona viva de Jesús pels camins de la Palestina tal com ens l'han consignada per escrit aquells testimonis primers, esdevinguts, després, ministres de la Paraula.

Si sempre ha estat així, tanmateix als nostres dies vivim a l'Església catòlica una veritable redescoberta dels evangelis, gràcies a la importància que la litúrgia de la Paraula ha adquirit a les nostres trobades dominicals, a les nombroses edicions populars de la Bíblia, als estudiosos que ens ajuden a donar realisme a la persona de Jesús en el marc del seu temps i a l'habitud que es va estenent de llegir els evangelis i fer-ne el cor de la nostre pregària. Jesús se'ns ha fet més accessible; el seu coneixement, més realista. Ens acostem a l'ideal de Sant Ignasi «como si presente me hallare». Beneïts temps, aquests temps nostres!

Jesús apareix sempre envoltat de pobres i malalts. No passa de llarg davant els desgraciats i els marginats. La Bona Notícia és també per a ells. ¿Simplement «també», o bé «principalment»? ¿I com podríem aspirar a seguir Jesús, si passàvem de llarg davant la pobresa, la marginació i els sofriments de tants germans nostres?

No és la primera vegada que «Quaderns de Pastoral» dedica un bon grapat de pàgines als cristians i els més pobres. A més d'articles escampats d'ací d'allà, deixem constància d'uns números pràcticament monogràfics: 56, Cristians entre els marginats; 78, Pastoral dels malalts; 85, Pastoral dels deficients mentals; 88, Els malalts marginats; 105, Acollir els deficients; 133, Les noves migracions. Aquest número d'avui també ens fa presents alguns testimonis d'aquesta sensibilitat cristiana entre nosaltres.

1. El PÒRTIC centra la seva reflexió en «Tres perspectives sobre la nostra Església». Una d'elles és, evidentment, el treball amb els més pobres. Però no sabem passar per alt dos esdeveniments d'actualitat: la reacció que ha provocat el document d'un grup de professors de la Fa-

cultat de teologia i la posada en marxa de l'etapa preparatòria del concili provincial amb la consulta oberta sobre possibles temes a tractar-hi. Un segon comentari glossa la significació del nomenament de tres nous bisbes auxiliars per a Barcelona.

2. MARGINATS. Emilià Almodóvar ens presenta «Recollim», de Cornellà de Llobregat: la recollida de roba a partir de 1978. Eduard Ocio ens parla de la comunitat d'Emaús, de Sabadell, que pertany a «Emaús internacional», aquests drapaires que van començar a actuar a París, a la primera postguerra, al costat de «l'abbé Pierre». I Romà Fortuny reflexiona vivencialment «Per a una comunitat on hi hagi lloc per als marginats»

3. LA SIDA. Si avui hi ha una malaltia que exerceixi una atracció especial, aquesta és la sida, una mena de pesta dels nostres dies. Joan Viñas, un metge que és Delegat diocesà de Pastoral de la salut del bisbat de Lleida, ens la presenta succintament i ens diu quina és —quina ha de ser— l'acció del cristià. També publiquem la comunicació que l'Associació anti-sida de Lleida, dedicada a l'acompanyament dels malalts terminals, va presentar a les VII jornades de «Prosac» celebrades darrerament a Poio, Galícia. Josep Bigordà, rector de Sant Medir, ens parla d'una celebració inoblidable. I Eduard Voltas, periodista, ens fa reviure la celebració que va tenir lloc a l'església del Pi. Finalment parla en Joan Ferrer i Cisquella, al cel sia, gràcies a Déu —i a la sida!

4. A QÜESTIONS parlem de «Justícia i Pau». Amb motiu del vint-i-cinquè aniversari del secretariat barceloní, Joan Gomis, el seu president, ens en fa una breu presentació, i el nostre company de Redacció, Joaquim Pla, que n'havia estat delegat episcopal a Girona, ha escrit una reflexió-balanç des dels anys heroics fins al moment present. Finalment, Salvador Clarós, antic dirigent de la JOBAC, ens ofereix unes reflexions sobre les relacions entre fills i pares, però des de l'òptica dels fills.

5. I ja no resta sinó QUATRE VENTS, amb presència de cinc bisbats. Som a l'antiga setmana de Pentecosta, que se n'ha anat al cel amb la reforma litúrgica. Que l'Esperit Sant, l'Esperit del Pare i de Jesús, alè suau i ventada impetuosa, continuï suscitant en la seva Església seguidors actuals d'aquell Jesús de Natzaret que Déu unguí amb Esperit Sant i amb poder, que va passar fent el bé i guarint tots els oprimits pel diable, perquè Déu era amb ell. Així ho proclamava Pere a casa de Corneli, a Cesarea marítima, quan, de sobte, l'Esperit Sant va prendre la iniciativa i davallà sobre aquells pagans que escoltaven la seva predicació.

Barcelona, tres de juny de 1993.

J.T.

PÒRTIC

TRES PERSPECTIVES SOBRE LA NOSTRA ESSLÉSIA

Aquesta pàgina liminar no es pot estar de referir-se a uns esdeveniments que, d'una manera o altra, planen sobre els sectors més sensibilitzats de les nostres comunitats: el conflicte entre divuit teòlegs de la Facultat i els senyors bisbes i la posada en marxa de l'etapa prèvia del concili català, amb la consulta sobre temes a tractar-hi. Però tampoc no pot desapropfitar l'ocasió que ens ofereix el contingut d'aquest número, que ve a representar un contrabalanç ben oportú. Per això l'habitual PÒRTIC es desglossa, aquesta vegada, en un triple apartat.

TEMPESTA EN UN GOT D'AIGUA?

Si hem de creure les paraules del doctor Josep Maria Guix, conclourem que tot plegat no ha estat sinó una tempesta en un got d'aigua: «És veritat que el document, un cop llegit, no és tan dur i és més acceptable que les síntesis periodístiques», confessava el senyor bisbe de Vic en el curs d'una extensa entrevista publicada a La Vanguardia el dia 12 de juny, en referir-se al text de divuit professors de la nostra Facultat, «Amb motiu dels vint-i-cinc anys», que reprodüem al número anterior. Tot aquell qui el llegeixi en la seva integritat i sense altres connotacions reconeixerà, segurament, que no es mereixia aixecar tanta polseguera. Ni es tracta de cap declaració de guerra, ni els aires que respirava presagien, per ells mateixos, l'esclat de cap tempesta.

Però ja se sap que un petit nuvolet, com aquell que va aparèixer un capltard a les envistes de la muntanya del Carmel en un jorn memorable per al profeta Elies, pot ser l'anunci d'una pluja desfermada, que s'havia fet esperar més de tres anys. Si abans el cel s'havia tancat per ordre de Jahvè, i havia deixat erma la terra i secs els torrents i els rierols, ara s'obria i l'aigua, portadora de vida, en rajava a balquena.

***E**l cel que s'ha anat tancant a la nostra Església és la llibertat d'expressió: d'expressió pública, s'entén; perquè la llibertat de paraula de tu a tu o en petits cercles no ha estat pas liquidada, ni de bon tros, com tampoc no ho ha estat la llibertat de pensar i de regir-se per compte propi. En aquest ambient, un senzill comunicat fet públic per escrit per divuit teòlegs de la Facultat prou coneguts i valorats (que d'altra banda ha estat considerat per alguns com a massa senzill i prou morigerat) ha vingut a donar estatut públic a una veu que, a còpia de quedar relegada als ròdols amicals o a les*

tertúlies de cafè, pot fer la impressió que no existeix. Als ulls, naturalment, d'aquells que detenen l'única veu oficialment vàlida. Per això ha desfermat una tempesta, no exempta de l'amenaça de trons i llamps.

El problema és, doncs, la falta de llibertat d'expressió i de diàleg a l'interior de l'Església. En aquest mateix espai deixàvem constància fa dos mesos que «Catalunya cristiana», la publicació que —en una situació normal— havia de recollir el text dels divuit teòlegs, el cobria amb un silenci espès. Ara el nostre cronista de Menorca ens reporta el que ha passat a l'illa arran d'aquest mateix document i el que va passar-hi fa uns mesos quan uns quants capellans volien opinar sobre el teòleg brasiler Leonardo Boff. I encara podem afegir que «Documents d'Església», que normalment havia de reproduir amb tota naturalitat el text en qüestió, que està datat el 12 de març, encara no l'ha publicat en el seu quadern del 30 de maig.

És prou sabut que la falta de llibertat d'expressió origina societats resclosides i malaltisses, desenfoca les coses i revesteix les opinions oficials de la solidesa de les roques i la naturalitat de les evidències. Per això provoca daltabai-xos quan es fan sentir opinions discrepants; les quals no són rebudes com una contribució al diàleg, sinó com un atac a la veritat o a l'autoritat i a les persones que l'encarnen

Per contribuir, doncs, a desfer malentesos, pot ser bo acabar el nostre comentari reproduint el paràgraf segon del cànon 212 del codi de dret canònic vigent: «En la mesura de llur ciència, competència i aptitud, (els fidels) tenen el dret, i àdhuc a vegades el deure, de manifestar als Pastors sagrats el seu parer sobre les coses referents al bé de l'Església, i de fer-lo conèixer als altres fidels, salvada la integritat de la fe i dels costums i la reverència envers els Pastors i ateses la utilitat comuna i la dignitat de les persones».

CONCILI O «CONCILIETTO»?

Aquest diminutiu italià, tan expressiu, ens porta trenta anys enrera, quan s'estava preparant la celebració del concili Vaticà II. Davant la tempesta que es veien a venir, membres de la cúria romana maldaven per reduir a «concilietto» el concili que havia convocat el papa Joan XXIII. Al capdavant, però, el concili va ser un fet de primera magnitud, i les pretensions de disminuir-lo es van estavellar contra la voluntat del papa i la decisió i la llibertat dels pares conciliars, posades ja de manifest en la sessió inaugural amb aquell gest inèdit que van protagonitzar els cardenals Frings, de Colònia, i Liénart, de Lille, els quals es van aixecar, fora de tot protocol i de tot ordre del dia, per a afirmar sense edulcoracions que el concili era sobirà i que, en conseqüència, ells proposaven que fossin retirades aquelles comissions i aquells esquemes de treball que havien estat preparats per la cúria, per tal que fossin ells, els pares conciliars, els qui elaboressin els seus esquemes i les seves comissions. I l'assemblea va trobar bé la proposta d'aquells dos cardenals, els quals, a més, s'asseien a la mesa presidencial.

Ara que tenim a les mans la «consulta sobre possibles temes», en què consisteix essencialment l'etapa de preparació del Concili provincial tarraconense, plana insistentment en l'ambient el temor que aquest concili no es pugui convertir en un «concilietto». D'una banda, hi ha temes prou presents en la consciència de nombrosos cristians de Catalunya que no apareixen en cap de les vuitanta-cinc qüestions previstes: tal és el cas de la Conferència Episcopal Catalana o de la celebració del sagrament de la penitència, per a posar dos exemples prou diferents però prou significatius. I d'altra banda, hi ha fets que no presagien un diàleg obert, franc i amb llibertat d'esperit. Així, la reacció jeràrquica davant

el document dels divuit teòlegs, o comentaris episcopals despectius sobre les signatures recollides pel «Col·lectiu de dones en l'Església» per a demanar que el tema de la dona hi sigui estudiat amb profunditat.

N*o és estrany, doncs, que en molts indrets l'ambient que es detecta no presenti l'interès que un esdeveniment d'aquesta magnitud semblaria demanar. I és una llàstima. Perquè, als ulls de molts, aquest concili representa una darrera oportunitat (encara que parlar en aquests termes és sempre perillós: ¿qui pot afirmar que una oportunitat és la darrera?) i el seu fracàs (i la seva minoració fóra equivalent a un fracàs) tindria efectes prou nocius i de llarga durada.*

D'aquí la importància de preparar-lo bé. És d'agrair l'esforç que es fa des de Tarragona. Alguns altres bisbats, en canvi, s'han limitat a fer arribar a les parròquies el qüestionari-consulta, però no s'hi percep cap interès especial per sensibilitzar els responsables de comunitats i la informació hi és pràcticament nul·la o molt deficient. I hom ho compara amb les assemblees diocesanes d'anys enrera i amb el treball de preparació i d'organització que van comportar. Ara, en canvi, tot sembla massa deixat a la simple inèrcia i les comissions diocesanes, on n'hi ha, no semblen moure's amb un dinamisme comparable al d'aleshores. És veritat que tot just es tracta de recollir els desigs dels fidels i que després vindran l'etapa diocesana i la interdiocesana. Però aquesta etapa prèvia es prou important en ella mateixa de cara a la sensibilització, cosa que de moment no sembla que s'hagi aconseguit, en general.

I*ja que som en plena etapa de consulta, voldríem cridar l'atenció sobre un punt: ¿com es faran presents les opinions dels «intel·lectuals cristians» (per a dir-ho amb aquesta expressió)? Fins ara sembla que tot es cou en cercles molt clericals, molt oficials i molt restringits. La nostra Església*

compta sortosament amb cristians presents en la societat, avesats a reflexionar, a expressar-se, a prendre el pols a la marxa de les coses, a l'evolució dels costums i dels valors. No és estrany que aquests cristians resultin sovint crítics i, per tant, incòmodes. Però fóra ben de doldre no aprofitar el potencial que representen. Sobretot quan es tracta, tal com proclamen les finalitats del nostre concili, de «renovar i mobilitzar totes les energies i tota la capacitat d'acció de les nostres diòcesis, a la llum de l'Evangeli», per tal de «fer arribar l'anunci de la Bona Nova fidelment i de manera entenedora als homes i dones del nostre temps».

AMB ELS MÉS POBRES

Aquest número no tracta directament ni del diàleg en l'Església ni del concili provincial tarraconense. No s'ocupa de qüestions ideològiques ni estructurals. Tracta dels cristians i els més pobres. Més ben dit: recull uns testimonis de la presència i l'acció de cristians amb pobres i amb malalts; en concret, amb malalts de la sida. Es mou, doncs, en el camp testimonial: el seguiment de Jesús en la vida de cada dia.

Ens ve a recordar, així, que l'Església es construeix per la base, que la Bona Nova es proclama vivint-se, que la salvació s'anuncia fent-la, i que el seguiment de Jesús no s'exhibeix com un títol de glòria ni consisteix a saber respondre correctament qüestions de teologia o d'organització, sinó que es realitza dia a dia «anant i fent» de manera semblant a Jesús. ¿No va respondre ell mateix a aquell escriba que l'havia interrogat sobre qui era el seu proïsme amb la narració de la paràbola del samarità, acabada amb la pregunta «qui va ser proïsme d'aquell home que havia caigut en

mans de lladres?» i amb la invitació «Vés, i tu fes igual» (Lc 10,37)?

A*quests testimonis ens diuen que la nostra és una Església viva, on el seguiment de Jesús continua suscitant vocacions de servei als pobres i als malalts: als pobres marginats, que la nostra societat opulenta deixa a la cuneta, i als malalts de la sida, doblement pobres i doblement marginats, i marcats amb una mena d'estigma pels benpensants, com si no fossin carn de la nostra carn i sang de la nostra sang.*

Aquests testimonis ens vénen a recordar que –a desgrat de la secularització i la postmodernitat, de les dificultats d'inculturació de la fe i de l'estructuració comunitària de l'Església per tal que respongui de més a prop al projecte de Jesús i als homes i les societats d'avui– és possible l'anunci viu de la salvació oferta gratuïtament als pobres: que és possible estimar amb fets i ajudar així a pellar les ferides que ha deixat la història pròpia, a retrobar la pau amb un mateix, la joia de viure, una comunitat fraternal i fins i tot –i ja és més difícil– un lloc en la societat. I per això, precisament, ens fan experimentar i verificar (en el sentit més literal i autèntic de l'expressió) la força transformadora de la Bona notícia de Jesús, la seva actualitat, la seva veritat, la seva humanitat i la seva alegria encomanadissa. La lectura d'aquests testimonis ens recorda l'alegria dels malalts i els marginats que entraven en contacte amb Jesús, el qual continua essent «el Fill de l'home (que) ha vingut a buscar i salvar allò que s'havia perdut» (Lc 19,10).

P*erò al mateix temps també ens són una interpel·lació. No basta que hi hagi cristians que consagrin la vida als pobres i als malalts en seguiment de Jesús. Cal que tot el pes de l'Església estigui al seu costat perquè l'Església sigui de debò la comunitat de Jesús. Cal que les nostres comunitats d'Església i la gran comunitat Església es facin «Església dels pobres»: llar d'aquests germans que no en*

tenen, família acollidora i restauradora dels bandejats de la societat.

En aquest punt hi ha una qüestió que a hores d'ara resulta simptomàtica als ulls de molts: mentre Jesús acull els pecadors, els perdona i els refà interiorment sense torturar-los abans amb escorcolls, sinó que es limita a dir-los, primer, «si creus..!» i, després, «vés-te'n i no pequis més», la nostra Església sembla entestada a posar condicions i exigències a l'admissió al sagrament de la penitència, guiada per una «teologia» que l'assimila més a un «judici» i a un «tribunal» humans que no pas a la pràctica de Jesús en el seu tracte amb els pecadors.

*
* *

És hora de concloure. Fem vots perquè el concili provincial tarraconense faci passos importants per bastir una Església oberta tota ella als marginats i als malalts, on puguin trobar-s'hi com a casa; una Església actual, sensible als homes i les dones concrets, als seus problemes, a la seva mentalitat i a la seva sensibilitat; que fomenti el diàleg en el seu interior; que no tingui por de posar les qüestions sobre la taula amb tota llibertat; que no caigui en la temptació de substituir pràcticament la referència a l'Evangeli per l'apel·lació a l'autoritat. És a dir, unà Església assentada sobre la roca de la fe i amb les veles desplegades a l'acció de l'Esperit. Al capdavant, ¿no ressona de cap a cap de la bíblia i de l'evangeli aquesta senzilla invitació: «no tingueu por»?

Per això fem vots perquè el concili estableixi des del primer moment un diàleg franc i s'encari sense falses pors ni falses prudències amb totes aquelles reformes que els temps actuals i l'Evangeli de Jesús semblen demanar avui a la nostra Església.

BARCELONA: FI DE LA INTERINITAT? CATALUNYA: ASSIGNATURA PENDENT

El nomenament de tres nous bisbes auxiliars per a Barcelona, que es feia públic el dimecres 9 de juny, representa la fi d'una llarga etapa de provisionalitat en el govern de la diòcesi i dóna ales a l'esperança que s'obrirà una nova etapa en què els problemes i les qüestions —que són nombrosos i importants— seran abordats amb vista a anar-hi trobant una solució plausible.

Però, per a bé i per a mal, es tracta d'un esdeveniment que afecta, també, les altres diòcesis de Catalunya. I la seva anàlisi ha d'abordar-se no únicament des de Barcelona, sinó també des de la perspectiva global de l'Església catalana.

*

* *

Aquest nomenament arriba vint mesos i mig després de l'anunci de la reestructuració de la diòcesi amb la constitució de quatre demarcacions episcopals regides per bisbes auxiliars (24 de setembre de 1991); vint-i-tres mesos després del nomenament de dos primers bisbes auxiliars (16 de juliol de 1991); trenta-quatre mesos i mig després de la presa de possessió de l'arquebisbe Carles (27 de maig de 1990) i de l'anunci que feia l'endemà mateix de la seva voluntat de reestructurar les antigues zones, per tenir un equip de govern més reduït, i del seu desig de tenir més bisbes auxiliars; trenta vuit mesos i mig després del seu nomenament (23 de març de 1990); cinquanta mesos després de la filtra-

ció del seu pròxim trasllat de Tortosa a Barcelona, notícia que va ser esbombada per TV3 amb tota pompa i que va afanyar-se a desmentir el mateix interessat; cinquanta-vuit mesos després que el cardenal Jubany presentés la renúncia a Roma amb motiu de complir setanta-cinc anys (12 d'agost de 1988).

Aquests cinquanta-vuit mesos representen, gairebé cinc anys de provisionalitat. A la qual caldrà sumar, encara, aquella que es produeix inevitablement quan un prelat s'acosta a l'edat de la jubilació i ja no gosa prendre segons quines decisions de major transcendència per tal de no hipotecar el seu futur successor.

Els nomenaments d'ara haurien de significar la fi d'aquesta situació. Només cal esperar que l'endegament de les coses i l'acabament d'una interinitat tan allargassada es faci amb l'escaient rapidesa i amb el millor encert per tal que la diòcesi retrobi la sensació de ser conduïda per un govern diocesà amb prou coherència, cosa que molts, fins ara, han trobat a faltar.

Una segona consideració, també d'interès predominantment diocesà, fa referència a la fi d'una altra interinitat d'ordre més aviat psicològic.

Els llargs mesos transcorreguts entre el nomenament dels dos primers bisbes auxiliars i el dels d'ara, podia afavorir la impressió que la cosa estava parada i deixava el senyor arquebisbe en una situació ben poc galdosa: després d'anunciar la reestructuració de la diòcesi en demarcacions episcopals amb bisbes auxiliars al seu davant, la casa li quedava a mig construir. Per això més de quatre es demanaven si no quedaria així indefinidament i si l'arquebisbe Carles no entrava en alguna de les «combinazioni» del senyor Nunci amb vista a la provisió pròxima de les seus de Toledo i de Madrid, cosa que podria constituir el coronament de la seva carrera, amb més raó quan ha estat candidat seu —com s'ha dit reiteradament— a la presidència de la Conferència

Episcopal Espanyola. Per aquest cap, doncs, el terreny sembla desbrossat. I el doctor Carles s'afiança a la seu de Barcelona.

*
* * *

***P**erò aquests nomenaments no tenen una significació i una lectura exclusivament barcelonines. Tenen repercussions més enllà dels seus límits diocesans. I poden i han de llegir-se, també, des de les altres diòcesis catalanes.*

***A**vui com avui, un bisbe auxiliar és més un «bisbe» que no pas un «auxiliar». Forma part, a peu pla amb tots els altres, de la respectiva conferència episcopal (tarraconense i espanyola). És nomenat de moment per auxiliar d'un prelat i d'una seu —Barcelona, en aquest cas—; però entrarà després en consideració a l'hora de proveir les que vagin quedant vacants. I és ben sabut que les primeres seus a què poden ser candidats els bisbes auxiliars de Barcelona seran les catalanes. En l'actualitat l'arquebisbe de Tarragona, el bisbe de Vic i el de Tortosa són antics auxiliars de Barcelona. Aquest aspecte va lligat amb un altre no gens negligible: la multiplicació de bisbes barcelonins barra el pas, de fet, al nomenament de bisbes procedents d'altres bisbats catalans.*

Essent així les coses, cal reconèixer que el desig repetidament expressat que en el nomenament de bisbes auxiliars per a Barcelona es tingui present tota la realitat de Catalunya no ha estat escoltat, aquesta vegada. És lògic, doncs, que l'exclusiu barcelonisme que traspuen aquests tres nomenaments, sumat al dels dos anteriors, sigui mirat amb suspicàcia fora del cap i casal.

***A**puntem-ne una altra conseqüència prou evident i prou vistent: la Conferència Episcopal Tarraconense comptarà a partir d'ara amb tretze bisbes: vuit residencials i cinc auxi-*

liars, tots cinc de Barcelona. I dels vuit residencials, quatre són antics membres del clergat barceloní (als tres citats abans cal afegir-hi el senyor bisbe de Lleida). Només quatre procedeixen d'altres bisbats: tres de Catalunya (Solsona, Tarragona i Vic) i un de València. El pes barceloní sembla –i és– excessiu. Com hi és excessiu el pes dels auxiliars. Caldria trobar-hi un desllorigador. I amb més raó de cara al concili provincial tarraconense, en el qual, segons el canon 443, només els bisbes –tant residencials com auxiliars– tindran «vot deliberatiu»; és a dir, que només ells podran votar a l'hora de les decisions.

Encara hi ha un darrer aspecte, al qual només volem referir-nos ara tangencialment: la sospita, mai no dissipada del tot, que les demarcacions episcopals barcelonines que ara es consoliden no desemboquin, un dia, en altres tantes diòcesis. Que no es procedeixi, doncs, a la divisió eclesiàstica de Barcelona al marge de la reestructuració territorial de totes les diòcesis de Catalunya.

*
* *

En conclusió hem de convenir que si els nomenaments que comentem poden significar un cert aclariment del panorama barceloní, també augmenten el centralisme eclesiàstic –episcopal, en aquest cas– de la capital civil de Catalunya i de la seva diòcesi. Des dels altres bisbats catalans no poden ser, doncs, llegits precisament com una bona notícia. Des d'aquest punt de mira, demanarien una compensació. Però, quina?

MARGINATS

FRUIT DE LA GRATUÏTAT: «RECOLLIM»

EMILIÀ ALMODÓVAR

Cal donar respostes noves, adients als moments que corren. Els temps canvien. Ens cal ser creatius, imaginatius, eficaços a l'hora de voler respondre a les necessitats de la gent que demana ajut.

Sovint vénen persones que ens volen ajudar, però amb formes i maneres de temps passats i amb la voluntat de predeterminar el destí i la utilització de la seva donació. En el ram de la roba usada ha canviat molt la forma d'aprofitar-la. Han sorgit diversos col·lectius, d'iniciativa social o promoguts per Càritas, i també algunes persones particulars que comercialitzen la roba per a guanyar-se la vida. En canvi hi ha persones donants que continuen dient: «abans de vendre la roba, prefereixo llençar-la».

Certament, ens podem preguntar si l'oferta que ens fan respon a les

conviccions bàsiques de tota obra caritativa: gratuïtat, sentit educatiu, promoció de la persona que rep, reinserció, satisfacció de les necessitats elementals. Observem que és més fàcil rebre ajuts puntuals, per exemple una aportació econòmica per una vegada, que no pas trobar persones que mantinguin una constància en l'acció, per petita que sigui. Així requereix més generositat dedicar un racó de la parròquia, una habitació, a recollir la roba amb les conseqüències que comporta d'estar pendent d'obrir quan la vinguin a buscar, i amb el risc que no passin a «treure't aquell mort de sobre» el moment convingut.

Però també és veritat que els diversos col·lectius no estem prou atents als donants, que no els expliquem prou clarament el procés, el destí, els beneficis que comporta una acció solidària determinada. Val la pena que uns i altres dialoguem, ens comuniquem, per tal d'aprofundir en la nostra acció caritativa.

Una mica d'història

«Recollim» comença a caminar l'any 1987. Volia aprofitar bé la gran quantitat de roba acumulada a la parròquia de santa Maria de Cornellà. L'assistent social interparroquial, Pilar Bugeda, amb la col·laboració de tot l'arxiprestat, prengué la iniciativa de comercialitzar la roba per donar feina a algunes persones en situació d'atur crònic.

La selecció de roba es feia en uns baixos propietat de la parròquia. Al principi es recollia amb cotxes de voluntaris o amb una furgoneta deixada. Es comptà amb la col·laboració a ple temps de Margarita Clarasó, religiosa del Nen Jesús. A través de la relació amb altres parades ja establertes s'aconsegueixen places als mercats de venda ambulants, els famosos «mercadillos». Van treballant a «Recollim» diverses persones, presentades per la treballadora social interparroquial, les quals es beneficien de la seva estada al col·lectiu.

Al cap d'uns anys es comença a treballar per assegurar la continuïtat del projecte, i perquè no depengui tant de les persones que van al davant. Per un cantó marxen de Cornellà l'assistent social i el capellà, i per l'altre les administracions públiques ofereixen recursos i ajudes per a col·lectius d'aquesta mena, però a la vegada demanen més rigor en l'acció. Tot això comporta l'adquisició d'una furgoneta, el lloguer d'uns locals i un telèfon propi, i la constitució del col·lectiu com a entitat jurídica.

Però la comercialització de la roba passa per un moment crític: pràcticament ningú no compra roba usada a l'engròs i molta s'ha de llençar als contenidors; tampoc les parròquies no col·laboren com abans; i dintre el mateix col·lectiu, es pateixen tensions pels canvis i la definició jurídica del projecte.

Finalment, després de la tempesta, ve la calma. La roba usada torna a tenir sortida i es comercialitza amb tota normalitat. Algunes parròquies fan campanyes de recollida, com a signe de solidaritat, en els moments litúrgics forts. La treballadora social Esther Temprado hi col·labora intensament, mossèn Joan Sanmartí continua fent de secretari, i a nivell intern s'inicia un procés que, volent mantenir-se fidel als orígens, doni resposta a la nova etapa.

La realitat actual

El centre de reinserció social «Recollim» és reconegut des del punt de vista jurídic com associació en el registre de la Generalitat i té número assignat pel departament de Benestar social. També disposa del permís per activitat econòmica del departament d'Indústria i del certificat d'Hisenda d'exempció de l'IVA. Set dones han format part del col·lectiu el 1992. Dues han pogut entrar en treballs amb contracte i ja són fora de l'associació. Una jove estrangera s'ha guanyat els diners del bitllet d'avió per retornar al país d'origen, amb la col·laboració de les religioses mercedàries; una altra noia hi ha treballat vuit mesos, després de sortir de la presó de Wad Ras. Les tres que hi continuen són mares de família que estaven en atur i que tenen al seu càrrec l'economia familiar per abandonament o incapacitat del marit.

El treball consisteix en la recollida, selecció, preparació i venda de la roba usada que donen persones particulars, parròquies, col·legis... Es fa una tasca conjunta amb la treballadora social de Càritas interparroquial. Es compta també amb la col·laboració com a voluntària d'una religiosa i de dos capellans obrers. Es participa en les decisions que afecten l'entitat per mitjà de les assemblees de tots els membres de «Recollim».

Maria fa la presentació de Recollim

«El 7 de gener vaig ser en aquesta parròquia amb la meva amiga Angèlica i amb Emilià. Vam parlar amb algunes dones i noies de Recollim, una associació per a ajudar els més necessitats a tirar endavant, a anar subsintint. Som quatre dones d'estudis baixos, caps de les nostres famílies, fem de pare i mare dels nostres fills, vivim soles, tenim malalts a casa. Estem molt contentes, perquè ens agrada vendre, una feina que algunes fem des de petites. Des que som aquí, la nostra vida ha canviat una mica: podem parlar dels nostres problemes com a amigues, aprenem coses noves, ens relacionem amb més gent, veiem les coses d'una altra manera.

»Som un grup familiar, amb companyerisme, amb cor. L'assistent social és el cap. Ens ajuden dos nois joves a recollir la roba: carregar i descarregar. Els sous són de dotze mil cinc-cents pessetes la setmana. No és gran cosa, però és més que abans, que no teníem res. Volem que prosperi més, que altres noies maltractades, soles, divorciades, amb molts problemes, se'n beneficiïn. Això no és per sempre. Si trobem un treball, deixem el nostre lloc a una altra que el necessiti més. Ara n'han marxat dues, que han trobat una feina amb contracte, i hem vingut nosaltres. Ensenyarem a altres la manera de fer aquesta feina.

»Selecciónem la roba que ens donen a parròquies, col·legis... i la venem en parades a baix preu. També ajudem aquelles persones que no poden comprar-se uns pantalons nous i que els troben a la nostra parada per quatre-cents pessetes; si ens ho diu l'assistent social, els els donem de franc. La roba que no està bé, la venem a quilos. Necessitem més roba i poder posar parades en altres mercats. Ara som a la Zona Franca, a Cornellà i a Viladecans.

»Gràcies per la vostra col·laboració. Al vostre barri hem recollit una furgoneta de roba, sense comptar les peces que es podran vendre soltes; el que vendrem a l'engròs serà el sou d'una de nosaltres. Gràcies per la vostra solidaritat».

El futur

Volem aconseguir que més dones es puguin beneficiar d'aquest procés educatiu. Volem potenciar el creixement personal de les qui formen part de l'associació per mitjà de cursos d'alfabetització, de la participació en dinàmiques de grup i del protagonisme de les participants en el projecte. Volem coordinar esforços amb les treballadores socials, així com amb les institucions públiques i privades.

Per aconseguir el manteniment de l'associació perquè encara la considerem necessària, comptem amb aquest doll de gratuïtat: persones particulars, parròquies, col·legis, institucions que ens guarden la roba i ens la donen; voluntaris que participen en el projecte i el fan conèixer a la llum pública; professionals socials i tècnics que ens faciliten la comercialització de la roba; companyes que mantenen les ganes de viure, de lluita, d'esperança, de creixement personal.

En definitiva es tracta d'un negoci que si no comptés amb l'acció gratuïta de molts ja no existiria.

LA COMUNITAT D'EMAÚS, DE SABADELL

EDUARDO OCIO

Després de la segona guerra mundial, «l'abbé Pierre» i un grup marginal van començar a recollir papers, cartrons i roba per a la seva subsistència i per a ajudar altres persones, especialment amb la construcció de petits habitatges als ravals de París. Al cap de cinquanta anys les «comunitats d'Emaús», també anomenades «els drapaires d'Emaús», s'han anat estenent a poc a poc per tot el món. El 1969 amb l'elaboració del Manifest universal i la presentació d'«Emaús internacional» com una ONG (organització no governamental sense ànim de lucre) es dona coherència institucional a totes les comunitats que participen dels principis ètics i de l'estructura de l'associació. Els membres d'«Emaús internacional» estan lligats per un compromís moral basat en la solidaritat humana i poden tenir diverses concepcions ideològiques, religioses polítiques. Aquesta comprensió i tolerància de la diferència i la diversitat és una de les seves forces. El 1972 es legalitza a l'Estat espanyol i el 1982 hi és declarada entitat «d'utilitat pública». I inicia la seva activitat amb camps de treball de joves a Pamplona, Valladolid i altres. El 1976 comença la primera comunitat d'acollida a Sodupe (Biscaia). Actualment hi ha comunitats a Torrelavega, Bilbao, Sant Sebastià, Vitòria, Pamplona i Sabadell.

Les persones que arriben a la comunitat.

Normalment són enviades i presentades per alguna institució social. Altres vegades vénen per contactes personals o per comunicació d'antics membres de les comunitats. La majoria pertanyen a les capes socials més baixes, amb un nivell cultural ínfim, presenten percentatges elevats d'analfabetisme, sovint tenen una salut molt precària, es troben enfonsades en l'alcoholisme, i en condicions d'habitatge infrahumanes. Hi ha molts solters, viudus o separats de la família; no tenen llar ni punts de referència per encarrilar la seva vida, el seu treball i la seva afectivitat. Per motius diferents van trencar amb la família, on van néixer i créixer i es troben en la intempèrie afectiva.

L'acollida és molt important. Es tracta d'obrir la porta amb afecte i

respecte a tothom qui arriba, amb la intenció d'ajudar-los en allò que necessiten. El temps que s'hi quedaran depèn d'ells mateixos i per això és impossible preveure el tipus de persones que integren la nostra comunitat a cada moment.

En l'acollida experimentem la nostra limitació: què podem fer per aquesta persona concreta? fins on pot arribar la nostra solidaritat? També experimentem la limitació del company que arriba: potser demà el trobarem borratxo, dormint en un banc, potser si li busques feina, et farà quedar malament. I per què hauria de ser d'una altra manera? Si se l'acull, cal comptar amb totes les petjades que les circumstàncies han anat deixant en la seva vida. Sovint és impossible endinsar-se en les tragèdies íntimes de cada company, saber què hi ha darrera aquells rostres solcats pel fracàs dels seus projectes, marcats per una ruptura, moltes vegades sense solució. Senten com el passat, el present i el futur es barregen d'una forma confusa i dolorosa perquè un dia es va trencar el fil conductor que proporcionava una certa unitat a la seva vida.

Quan arriben a la comunitat han viscut malament i porten a sobre el sofriment de la marginació social, de la humiliació per la imatge que els altres tenen d'ells. Un sofriment exacerbat per la dificultat d'imaginar-se que la seva sort pot canviar. D'aquí ve el més profund de la seva angoixa, una por amagada al fons d'ells mateixos, i a la vegada una disposició a intentar-ho tot, a fer tot el que sigui per sortir d'aquesta por. Moltes vegades s'agafen a la il·lusió o a l'oblit que produeixen l'alcohol, la droga, el joc, o també a l'abandó i la resignació. Tots ells saben que no són ningú per a ningú.

Una societat hostil genera aquesta por i aquesta angoixa per la injusta distribució de les riqueses i de la cultura, pel rebuig social dels dèbils i no productius, per les condicions inhumanes de vida, per la manca d'uns serveis eficaços de restauració humana i social, en definitiva per la manca de compromís, tant per part de l'Administració com de l'Església, per a treballar de més a prop amb aquests grups socials com a tasca urgent i prioritària, almenys per evitar l'entrada de noves persones en aquest món i ajudar els qui hi són a sortir-ne.

Tots aquests mancaments fan que els companys arribin a la comunitat amb una colla de perturbacions o desorganitzacions socials i psicològiques. Altres, que generalment no podem acollir, vénen amb problemes molt més greus i els seus quadres clínics presenten una incapacitat molt profunda per a comprendre el seu entorn i situar-s'hi.

Els problemes actuals

Pel que observem des de la comunitat, sembla que la gran preocupació de la nostra societat sigui evitar que aquestes capes socials es converteixin en un perill públic per a la nostra seguretat ciutadana. Però tampoc no se'ls ofereix cap altra alternativa tret de l'absoluta marginació o la progressiva autodestrucció. El càstig més gran que la societat pot infligir a un ser humà, fora de les tortures i de la mort, és l'aïllament. El ser humà és social i el procés d'incomunicació, fins i tot simbòlica, és el més greu que li passa a un marginat. La incomunicació pot produir-se per exclusió, quan s'impedeix o no es permet l'accés a les institucions que structuren la inserció social (treball, educació, cultura, consum, oci, família...), o bé per reclusió en institucions que separen de la vida social (presons, manicomis, casernes, residències o reformatoris). Moltes vegades es pensa que el marginat és una persona que s'ha fet individualista, quan, en el fons, la veritat és que l'han deixat sol o que s'ha quedat sol involuntàriament.

Amb els processos de desinstitucionalització, com és ara la reducció de l'internament en els hospitals psiquiàtrics, els reformatoris i els asils, les formes de compliment de condemna fora de la presó, o les alternatives als internats assistencials, molts dels qui abans restaven tancats (malalts mentals, delinqüents, incapaços, menors abandonats, etc..) ara són retornats a l'exterior, a la vida social, però troben el buit al seu entorn, sense possibilitats de comunicació, de relació interpersonal, de treball, d'allotjament. Si aquests processos no van acompanyats de mecanismes reals, i no burocràtics, d'inserció social porten a l'emergència progressiva de la marginació. La institució va alçar els seus murs i va cavar una fossa a l'entorn de l'intern, ara amb els murs caiguts continua la fossa. Per això no és estrany que molts dels anomenats marginats vinguin d'institucions tancades (manicomis, tractament per drogues, presons, la legió, etc.).

És significatiu també que els nous marginats siguin gent jove i que la mitjana d'edat dels presos, dels seropositius de la sida i dels usuaris dels serveis de desintoxicació de l'heroïna sigui d'uns vint-i-tres anys. A la nostra comunitat d'Emauís el promig d'edat és de vint-i-cinc anys. En els seus dotze anys de vida s'hi ha anat reflectint el que passa en la societat: cada vegada hi ha menys transeünts d'edat avançada que demanen refugi, mentre que acollim cada vegada més joves, dones, de vegades amb nens, i gent d'aquí, fills de catalans. Són els nous pobres, exponent de molts més que no caben a la nostra comunitat, ni en altres institucions, generalment obstaculitzades per l'actitud insolidària o d'oposició oberta per part de veïns, barris o pobles.

Característiques de la comunitat d'Emaús

Pretenem una harmonia en la relació interna entre els membres de la comunitat i en les nostres relacions amb l'exterior; som comunitats d'acollida, obertes, amb una forma de vida austera i solidària amb els qui no tenen el mínim per a viure dignament.

Quan arriba algú no li preguntem res del seu passat i quan vol se'n va. No hi ha vots, ni fidelitats, ni jerarquies, no hi ha períodes mínims, ni requisits a complir, ni proves a passar, sinó que intentem aconseguir una gran participació i protagonisme de cada company, tot superant les actituds passives i suscitant iniciatives i interès per la marxa de la casa. Per això es decideix tot en comú, els nivells de responsabilitat són diferents segons el compromís de cada u i ens organitzem en comissions.

El més important és que un cop s'ha entrat en el grup s'hi pugui viure sense cap més obligació. Tothom sap els horaris i el treball, i això permet a cada u una estabilitat i un desenvolupament harmònic. Ens trobem que la pobresa toca amb freqüència les fibres profundes de la persona, que no només és pobra a nivell econòmic o cultural, sinó també a nivell psicològic o existencial. Quan no s'és capaç de responsabilitzar-se de la seva pròpia vida, ni de compartir, comunicar-se i col·laborar, no és fàcil crear una convivència participada, però tractem d'establir mecanismes de flexibilitat i tolerància. Experimentem com molts problemes de la vida comunitària se solucionen amb sentit comú: és qüestió de treure l'embolic de la «jungla» i dotar-lo de racionalitat. Atès que la comunitat és una reproducció exacerbada de la problemàtica de la societat, tot hi és més extremat: hi ha més violència, més consum, més brutícia, més neurosi a contrarestar. És difícil formar una comunitat democràtica quan els companys no hi estan ben preparats, però, tampoc no poden preparar-s'hi sense una participació i corresponsabilització ascendent, amb els riscos que aquest camí suposa. Cada comunitat ha d'estar atenta amb molt realisme a les situacions que viu i saber donar els passos precisos a cada moment.

Les comunitats no són excessivament grans per a facilitar una comunicació i unes relacions afectives més riques, on cada u se senti valorat com a persona. La vida quotidiana es fa àrdua quan s'hi barregen els problemes de la gent, les seves carències psicològiques, els desigs de domini i auto-afirmació o de desfogament, quan s'experimenta la ingratitude, la desconfiança i la sospita, i no es pot respondre de la mateixa manera... Però cal saber afrontar-la. A més, la comunitat també és el lloc del perdó i de l'acceptació, de l'ajuda mútua, del creixement, de l'amistat, de la gratitud, de l'alegria. S'han de valorar i potenciar aquestes dimensions.

Som pobres una mica més privilegiats que els altres pobres, perquè tenim molts privilegis: la forma de vida comunitària i calçat, llenya, etc, perquè ens ho guanyem; però no per a nosaltres sols sinó compartint-ho, almenys una mica, amb altres que estan pitjor i que viuen fora de la comunitat. Sempre som conscients que les nostres formes de lluita per millorar el nivell de vida són a costa dels pobres del tercer o quart món, que no poden cobrir les seves necessitats.

Els companys, les primeres setmanes de la seva arribada, «al.lucinen» perquè no entenen una societat oberta, tolerant, de respecte mutu i tan lliure. A poc a poc, però s'adonen que ells també han d'aportar-hi quelcom i en molts casos la seva inserció es manifesta perquè, per primera vegada a la vida, han donat alguna cosa.

L'harmonia amb un mateix

Neix de l'harmonia amb els altres i mitjançant una vida sòbria, no alienada per cap classe de drogues, entre les quals destaquem l'alcoholisme i les ludomanies, que considerem una malaltia. Cada u ha d'adquirir consciència de la seva situació i s'ha de convertir en agent del seu desenvolupament, un desenvolupament integral que superi la marginació personal. Per això s'han d'evitar les relacions de paternalisme o de beneficència.

És essencial l'atenció als aspectes físics dels companys que arriben. És el primer que atenem i que ja suposa una forma de connexió, d'integració, de captació. En les persones marginades, el primer oblit i les primeres formes d'auto-degradació són les del cos: cabells, boca i peus són punts neuràlgics, missatges vers els altres que indiquen l'estat psicològic i social de l'emissor. Tornar a mirar-se al mirall, rentar-se i dutxar-se periòdicament, canviar-se de roba, són els primers passos cap a l'auto-estima. Creem un ambient on la higiene personal, la neteja, la dutxa, formen part de la convivència.

Els vestits també són un missatge al nostre entorn, un signe del nostre estat d'ànim i del nostre lloc en el sistema social. Sovint ajudem els nous companys a seleccionar la roba més adequada a la seva nova vida, amb un nou «look», més o menys, d'estètica obrerista. Els joves ens compliquen les coses i volen vestir com els «col.legis». Trobem roba excel·lent entre la que recollim per les cases. L'èxit de la «disfressa» del nou company consisteix a fer que el seu aspecte quan va pel carrer sigui el d'un ciutadà més. Els mitjons han de ser impecables, per la consideració de mirall de l'ànima que semblen tenir, i la roba interior de bona qualitat. Una perruquera professional de forma voluntària té cura del cabell a gust de l'interessat.

Quant a la salut, molts arriben ben desfets per l'alcohol, i altres mal alimentats i mal dormits. El nivell de salut comunitària és bastant bo, amb l'excepció del consum sistemàtic i massiu de tabac. La vida estable i l'alimentació abundant i sana, la prohibició de l'alcohol, fan miracles en la primera fase. Sempre es fa més menjar del que cal perquè l'escassetat no creï tensions, però no es llença el que sobra, sinó que s'aprofita. En les primeres etapes hi ha molta gana, fins que no es perd la síndrome o ansietat de «buidor d'estómac». La qualitat de la cuina depèn de l'experiència del cuiner; i quan s'escau que a la comunitat hi ha professionals, gairebé, de l'hosteleria, la taula esdevé un plaer. S'intenta que la dieta sigui com més sana millor, però queda també marcada pels gustos dels residents, que estan acostumats a sabors forts que ajuden a matar l'ansietat, com molta sal, molt de sucre, bitxo, vinagre i mostassa. La història personal relaciona la nutrició amb les emocions fortes. Fins i tot en això la comunitat és una caricatura social. Com en tots els col·lectius humans, i en aquest de nivell cultural baix encara més, la introducció de novetats dietètiques és gairebé impossible.

És també una alternativa integradora l'obertura a l'exterior i l'accés a la cultura. Però no la integració en el sistema consumista, individualista i insolidari, sinó una integració que proposi nous valors i porti al creixement personal i a una conscienciació de classe. Cal establir estones de creativitat, d'expansió i de vivències gratificants; cal comunicar motivacions per a viure, un sentit existencial, un radicalisme de solidaritat i una esperança, cal afavorir la formació de persones autònomes i madures i facilitar la seva independència respecte de la comunitat quan ho exigeixi el seu projecte vital.

El treball de la nostra comunitat de Sabadell

Des de fa dotze anys vivim de la recuperació del que la gent llença, és a dir, fent de drapaires. És un treball sobretot manual, on és fàcil que cada u trobi el seu lloc i no se senti discriminat ja que cobrim una mica tots els camps laborals: des del moment que es passa per les cases a recollir les coses fins a la seva venda. Hom pot reparar una pota d'armari com a bon fuster, desfer una cuina inservible i extreure'n el coure i l'alumini, o fer fardells de roba o de paper. Així hem aconseguit nous llocs de treball amb la rendibilització i l'estalvi de primeres matèries.

Se'ns obren nous camps com la investigació per obtenir un reciclatge més complet, l'establiment de llaços comercials amb grups afins per afrontar el desafiament i el «joc brut» del mercat (per exemple, les multinacionals dels envasos sense retorn), el suport a les iniciatives de cons-

cienciació ciutadana i d'educació medioambiental, i a la recuperació a través de la participació dels ciutadans.

Procurem fer un treball eficaç i professional sense caure en els falsos objectius de la competitivitat i rendibilitat a qualsevol preu. Un treball no alienant, on es comparteixen els beneficis i on no solament és important el reciclatge dels objectes, sinó que es «reciclin» les persones que havien anat quedant al marge de la societat, que potser les giragoneses de la vida havien portat a situacions desesperades, i que han estat acollides per la comunitat i en un nombre força elevat han trobat un afecte, un treball i una estabilitat que gairebé mai no havien tingut anteriorment.

* * *

Com ja he dit, no considerem la comunitat com l'estació de terme on inconscientment es cronifica la marginació, fora d'alguns casos en què es converteix en un estil de vida. Normalment procurem que cada u busqui la forma de vida que respongui millor a les seves necessitats. El pas per la comunitat pot servir de manera provisional perquè cada u, conscient de la seva situació, aprengui a resituar-se en la societat, amb les seves formes típiques de ser, vivint-hi una colla de valors «diferents» de l'individualisme salvatge de la nostra societat competitiva. La vida en comunitat exigeix un esforç i moltes vegades no saps si val la pena tanta duresa. Conviure és dur, però s'ha de dir també que ens fa trobar tota una sèrie de valors i inquietuds que no veiem a fora. Els companys t'ofereixen la comunitat enfront de l'individualisme, el servei enfront de l'egoisme, la senzillesa enfront de l'opulència, l'afectivitat i la relació, l'autoprotecció, l'ajuda mútua i la solidaritat enfront dels teus propis vicis i carències, l'esperança enfront de l'opressió i la marginació, la possibilitat de viure nous valors i una obertura a la transcendència, això que molts companys senten a dintre, tot i no freqüentar el temple, però que moltes vegades no saben, o no sabem, formular, expressar...

¿Què més hauria de dir l'Evangeli de Nostre Senyor a aquests joves companys amb una gran manca de seguretat en ells mateixos, penjats del «coco» i dels medicaments, amb estructures mentals molt dèbils, que es mouen per mecanismes molt simples de l'instint de conservació i autodefensa, desbordats per l'ansietat constant i el desig insatisfet de les emocions fortes? ¿Pot afirmar l'Església i la teologia que l'Evangeli de Jesucrist no és per a ells, encara que de fet sembli reservat exclusivament al culte o a la gent situada de la societat?

Sabem que hi podem fer molt poca cosa i que la nostra solidaritat és petita quantitativament perquè només serveix per a un nombre reduït de persones, per a un sector molt petit de la marginació; però en aquesta

obertura d'uns envers els altres, donant el millor d'uns als altres, i rebent el millor uns dels altres, trobem alguna cosa real i esperançadora per oferir des dels marginats a la nostra societat.

El desencís, els límits del sistemes democràtics que s'ocupen de les majories i no de les minories, ens porten a la resistència en la línia de l'activisme social. Hem de construir entre tots una alternativa a una societat que no ens agrada. De ben poca cosa serveixen les denúncies ardents, si no hi ha propostes alternatives i esperançades, i si no trobem els mitjans per a realitzar-les o fer-les avançar, encara que sigui només una mica.

Des de l'experiència de lluita contra la pobresa que ens ofereix la comunitat, pensem que avui la solució no consisteix únicament a oferir recursos econòmics (salaris socials o de pobres, ajudes assistencials), o a crear més serveis socials per a pal·liar els efectes de la pobresa. Per necessari que això sigui, ha d'anar acompanyat per ofertes educatives, com a valors alternatius als quals tinguin accés tots els col·lectius i les persones en situació de pobresa i de marginació social. Altrament la marginació continuarà incrustant-se cada vegada més en la nostra societat, com una cosa que li és consubstancial.

PER A UNA COMUNITAT ON HI HAGI LLOC PER ALS MARGINATS

ROMÀ FORTUNY

Vull explicar un aspecte enriquidor dels punts de referència d'una comunitat, on hi hagi lloc per als marginats. Perquè parlem sovint d'Església dels pobres, però a les nostres comunitats els marginats, si hi són, és per a «demanar», com a clients. No en són membres, no s'hi troben bé, no hi caben.

El qui fa l'opció pels pobres pot tenir com a primera intenció ajudar-los o bé estar amb ells. Jo i d'altres, quan vam concretar la manera d'anar als pobres, vam triar la segona, intentar fer camí amb ells. L'any 1989, al número 114 de QUADERNS DE PASTORAL parlava d'aquest fer camí amb els pobres, i de com no podíem saber on ens portaria. Encara ara no podem dir que hi vegem un acabament. El que sí que em sembla descobrir és que, perquè el marginat deixi de ser-ho i assoleixi l'anomenada *inserció*, ha d'esdevenir *protagonista* del seu camí.

Penso que quan el marginat s'atansa a les persones que ens considerem normalitzades és per treure'n algun profit material –aliment, diners, etc.– o, ja en segon lloc, un profit interior –companyia, comprensió, etc. Nosaltres corresponem a la seva demanda fent el que és a les nostres mans per a satisfer aquestes necessitats.

Si la nostra resposta és continuada, la qualitat de vida d'aquestes persones millora notablement. Però, ¿podem parlar de reinserció? ¿Mantenir una relació entre uns que sempre estan disposats a donar i uns altres sempre disposats a rebre, encara que així millorin les seves condicions de vida, ¿no perpetua la marginació? Penso que, al capdavall, ells continuen com a subjectes passius, beneficiaris, receptors, per més que nosaltres diguem que en rebem molt més del que els donem. ¿No creieu que no s'acaba de produir aquell intercanvi profund que ens canvia com a persones? Jo no veig que el camí sigui bo, quan el qui més es modifica sóc jo i el marginat no experimenta un canvi interior semblant.

El camí que vaig començar fa uns vint anys, em fa sentir que el que haig de procurar no és principalment donar, fer, ajudar, resoldre, sinó estar, acompanyar, buscar àmbits d'interessos comuns, d'il·lusions col·lectives, de viure la satisfacció de formar grup, el sentit de pertinença, de

participació activa en el màxim de situacions possibles. Per exemple, es tracta d'intentar eliminar les «nostres reunions» sobre què convé fer per aquesta o aquella altra persona, i a ser capaços de buscar i proposar solucions amb ells mateixos. També, ens cal canviar l'esquema: nosaltres hem de deixar de ser aquells que volem estar oberts a unes persones, que per sobreviure, ens han de ferir el cor explicant-nos les seves misèries. Posem-nos junts i afrontem plegats les situacions. En la mesura que ho fem en comú, no com una imposició professional, sinó corresponsablement, em sembla poder dir que uns i altres ens modifiquem profundament. No és únicament la qualitat de vida que creix, som les persones que creixem, canviem per dintre més que per fora, es crea un corrent dels valors d'uns i altres per anar fent un «nosaltres». Si un dia el col·lectiu de marginats ha de formar una parcel·la d'Església dels pobres a casa nostra, crec que aquest protagonisme és i serà irrenunciable.

Etapas del camí amb els marginats

Queda molt camí per fer, però si haig d'explicar el nostre, he de dir que avança en aquest sentit del protagonisme dels anomenats marginats, un protagonisme compartit pels qui no ho som. Crec que s'està en bona via quan el marginat està cofoi de ser amic i germà nostre, quan gaudeix de les nostres qualitats, però no pel profit que en treu sinó perquè ell se sent d'un grup que fa el mateix camí, principalment quan gaudim junts de tot el que podem viure pel fet de caminar plegats.

Un símptoma del que intento explicar pot ser el llenguatge dels marginats, quan parlen dels despatxos d'assistència social, o de la salut, o d'altres institucions: «me voy que me han de dar», «me han dicho que», «quieren un papel», «la señorita se mete conmigo». Quan parlen d'aquestes coses quasi sempre ho fan en tercera persona i com de cosa aliena. Quan parlen de coses del grup, ho fan quasi sempre en primera persona i com a cosa pròpia: «hemos hecho», «vamos a hacer», «tenemos», «esto es nuestro», «qué te has creído, ¿es que yo no soy como tú?»

Però he de confessar que malgrat aquest procés enriquidor, les passes que ens esperen en el camí són prou difícils, perquè el creixement interior i la major qualitat de vida no han esborrat, fins ara, les marques de la història personal. Aquestes marques són punts febles que limiten l'autonomia i la mateixa història de cada u és un impediment per a trobar un lloc en la societat. Ambdues coses, punts febles i antecedents, fan molt difícil l'anomenada reinserció. Els punts febles constitueixen una dificultat interna de la persona, que per un motiu imprevisible la fan trontollar, dubtar, canviar d'humor, d'actitud. Els antecedents, quan són cone-

guts per l'entorn, provoquen una desconfiança, un dubte, cert recel. Tot plegat fa sentir al marginat que continua marcat pel seu passat.

Els qui hem decidit fer camí amb ells, hem de conèixer aquestes limitacions i no fer-ne problema, quan els punts febles es deixen sentir; i per molts «mals» antecedents que tinguin segons el nostre barem, no hem de manifestar desconfiança ni dubte; al contrari, hem de remarcar la nostra fe en la persona, perquè creiem que el seu potencial és immens.

Les dificultats de la reinserció

Quan en una persona s'ha produït un creixement ostensible durant un temps, les capacitats adquirides van tenint més força que no pas les limitacions dels seus punts febles. Estem, doncs, en una situació diferent de la que s'observava anys enrera, quan tot era més gris i limitat.

Ens trobem, doncs, que el marginat ha fet un gran esforç per canviar la seva vida, ha fet uns aprenentatges que hauria d'haver fet en la infància o la joventut. I ara que ha complert els requisits que li proposaven assistents socials i terapeutes, no es veu acceptat en un mercat de treball prou difícil per a tothom. Perquè els seus condicionaments el situen sempre darrera els qui no han tingut aquestes mancances.

Per a continuar, doncs, el camí, ens calen persones disposades a plantejar-se la seva vida laboral des d'una plataforma on aquests homes i dones trobin el seu lloc, com a persones i com a treballadors normalitzats, amb els drets i deures de qualsevol altre ciutadà. Penso que alguns cristians que sentin la crida de l'anomenada opció preferencial pels pobres es poden plantejar la possibilitat de passar de rascar-se la butxaca o donar part del seu temps a treballar i guanyar-se el pa colze a colze amb homes i dones que un temps de la seva vida havien estat marginats.

Per aquí ens trobem els del nostre grup. Però somniem que n'hi hagin d'altres que vulguin incorporar-se al món de la marginació, no només en les etapes primeres del procés de redescobriments dels marginats com a persones, de recuperació de l'esperança, d'elaboració de projectes de futur, sinó en aquesta etapa que he intentat descriure. En l'etapa que comença just quan el marginat pot creure i experimentar que ja no és el que era, però que, deixat anar tot sol, es pot estimbar per la seva feblesa i també perquè la societat li posa el llistó tan alt que s'ha de trobar molt dotat per arribar-hi. Penso que aquest és un repte que ens pot fer considerar als qui ens diem cristians la nostra opció per la solidaritat i la justícia, encara que per la complexitat de l'aventura, no convingui potser fer aquestes opcions en solitari, sinó en grup.

LA SIDA

ATENCIÓ CRISTIANA ALS MALALTS DE LA SIDA

JOAN VIÑAS

La Sida és una malaltia molt nova. Té només onze anys de vida, però ha adquirit una importància i un protagonisme més gran que les clàssiques malalties a què estàvem acostumats. La seva aparició ha fet renéixer un interès accentuat per temes d'ètica. Toca a la moral i als costums de les persones. Fa trontollar concepcions de la vida noves i antigues.

La Síndrome d'Immuno-Deficiència Adquirida (Sida) és una malaltia infecto-contagiosa produïda per un virus, el virus de VIH, el qual ataca el sistema defensiu de l'organisme humà i el va deteriorant fins que el malalt no té reserves per a vèncer altres infeccions i agafa altres malalties que acaben amb la seva vida: càncer, tuberculosi, pneumonies, caquèxia, demència, etc.

Si bé el virus es troba en totes les secrecions de l'organisme, només

contàgia en concentracions grans. Això succeeix a la sang i al sèrum, al semen i al líquid vaginal, i a la llet materna. Per tant només és pot agafar la Sida si ens exposem sense mesures de prevenció a sang o sèrum infectats (droga-addictes que es punxen intercanviant-se les xeringues, transfusions o hemofílics amb sang o derivats contaminats), a relacions sexuals íntimes amb desconeguts (promiscuïtat), siguin homosexuals o heterosexuales, sense protecció del preservatiu, i en l'embaraç, el part i l'alletament del fill (transmissió vertical mare-fill).

Quan una persona es contàgia pot no notar-ho o passar un senzill «constipat». Durant molt de temps, anys, fa vida normal, no té cap símptoma, però en contàgia d'altres si fa pràctiques de risc.

Després, quan el seu sistema immunitari o defensiu arriba als mínims (menys de 500 linfòcits CD4) comença a agafar malalties infeccioses, i va deteriorant-se, ara amb força rapidesa. En el 95% dels casos la mort arriba abans de cinc anys.

Es detecten els portadors i els malalts amb una anàlisi de sang per a determinar la presència d'anticossos VIH. Si surt positiva vol dir que ets portador de la malaltia i pots contagiar-la.

Problemàtica social

Els primers casos de Sida varen ser descoberts als Estats Units i a Europa en homosexuals, haïtians, africans i heroïnòmans. La societat del primer món, que globalment rebutja aquestes persones, va agafar actituds defensives i contràries als drets de l'home, de manera que avui molts tenen enfront dels malalts de la Sida actituds com els antics jueus davant els leprosos: aïllament, no tocar, no poder fer vida social, etc.

Però aviat la malaltia va passar a persones heterosexuales i famoses. És paradigmàtic el cas de Magic Johnson, que va jugar a l'olimpíada de Barcelona, però va haver de retirar-se quan va fer-se una ferida en els entrenaments de la lliga americana de bàsquet i els seus companys van exterioritzar senyals de por.

Així, doncs, en comptes de referir-se a «grups de risc» avui comença a parlar-se de «pràctiques de risc»: aquelles en les quals qualsevol pot agafar la Sida.

La Sida és una malaltia de gent jove en la seva majoria, fet que afecta encara més la societat, que veu com els joves «s'envelleixen» ràpidament i moren abans dels 40 anys. Tanmateix, cada vegada l'agafen persones de més edat a través de la transmissió heterosexual.

Actualment la transmissió homosexual està bastant controlada, ja que aquestes persones s'han conscienciat i prenen mesures de prevenció. El col·lectiu d'heroïnòmans no s'incrementa massa, ja que els casos nous

es compensen bastant amb els que moren. En canvi el nombre de persones que agafen la Sida per relacions heterosexuales augmenta exponencialment. Es calcula que a començaments del segle XXI hi haurà a tot el món divuit milions d'afectats i que avui a l'Àfrica un 10% de la població ja ho està.

El fet que més del 60% dels malalts de la Sida siguin heroïnòmans afegeix a la problemàtica de la malaltia la que és pròpia de la drogadicció, amb les dificultats inherents que comporta el tracte amb aquests malalts mentals.

Mesures de prevenció

No existeix un tractament adequat de la Sida. Solament medicines que allarguen la vida uns pocs anys i controlen millor les infeccions. La vacuna en curs d'investigació és encara un somni. Per tant la Sida s'ha de prevenir. Com?

Existeixen unes mesures profilàctiques davant qualsevol ferida amb sang: utilitzar guants de làtex, netejar els objectes amb lleixiu, no compartir xeringues (o millor, no drogar-se). Aïllar els portadors i els malalts no és una mesura correcta científicament per a evitar la transmissió, perquè els afectats no ho diran que n'estan i aleshores augmentarà el risc de transmissió.

Abstenir-se de tenir relacions sexuals amb desconeguts, la parella estable o l'abstinència són les millors mesures per a evitar el contagi sexual. En cas de fer pràctiques de risc, utilitzar sempre el preservatiu.

No tenir fills en cas de ser mare portadora del Virus VIH positiu. Els fills que neixen de mares VIH positiu tenen un alt percentatge d'anticossos positius, però es negativitzen durant els primers sis mesos, i queden veritablement afectats el 20% dels nens, que moren en pocs anys. No és mesura preventiva no deixar-los anar al col·legi, perquè ni un sol nen no s'ha contagiat mai per contacte amb un altre nen.

Pastoral de la salut. Atenció als malalts de la sida

L'atenció als malalts és una constant en l'Església. Jesús acull sempre els malalts i els guareix, els salva. Nosaltres també hem de fer pastoral de la salut. Es tracta d'anunciar amb fets, amb el nostre acompanyament, suport, ajut, entrega, amor, l'amor de Déu a l'home i la dona concrets. Si la nostra visita al malalt li serveix de quelcom, és que ja l'hem ajudat, que ja ha entrat en ell quelcom de salvació. A poc a poc aniran sorgint les preguntes vitals davant la malaltia i la mort: quin sentit té la meua vi-

da?; per què sóc al món?; què passarà després? Aleshores podrem anar donant les respostes a mesura que existeixin les preguntes.

Jesús ens diu: «Pels seus fruits els coneixereu». L'Església ha de donar mostres que és la transmissora de l'Evangeli, la bona notícia de la salvació de l'home: que Déu és amor, ens estima i vol el nostre bé, el de tothom, sense discriminació per cap motiu; que és la seguidora del missatge de Jesús, la que avui ens fa conèixer i tradueix a la cultura i als coneixements científico-tecnològics actuals les actituds de Jesús, la seva encarnació.

Per això és tan bo que els homes i les dones d'Església, i en el seu nom, estiguin compromesos amb els més pobres, amb els malalts, en la lluita contra la injustícia, i a favor dels drets humans, amb una especial predilecció i sensibilitat pels més dèbils. Per això són un testimoni tan bo el bisbe Òscar Romero, o els jesuïtes assassinats a El Salvador, o aquells ordes religiosos com les germanes de la caritat (és ben coneguda sor Genoveva) o els germans de St. Joan de Déu, a l'alberg, o els camils, a Madrid, que treballen i viuen amb malalts terminals de la Sida. Gràcies a Déu hi ha moltes altres persones desconegudes que fan molt pels altres, i concretament pels malalts de la Sida. Les institucions oficials ho reconeixen. No es tracta de fer discursos moralistes que no toquen de peus a terra; Jesús deia als sacerdots del seu temps: Hipòcrites, poseu als altres càrregues feixugues que ni vosaltres porteu. Valen més persones exemplars que discursos plens de paraules que poca gent es creu.

Evidentment, si vivim com Jesús ens va ensenyar gaudirem de salut integral i si malgastem la nostra vida caurem malalts. Per això la fe té una força sanant com diu el teòleg B. Häring i la proclamació de la paraula de Déu és necessitat imperiosa de tot cristià i de l'Església. Hem de predicar el Regne de Déu —la felicitat de les persones— per fer-lo present ja aquí, sabent però que serà en l'altra vida, després del traspàs, quan en gaudirem en plenitud. Per això la necessitat de la parella estable, el matrimoni cristià, de controlar els instints, de sublimar-los i de no comportar-se com un animal, ja que som persones i tenim ment, intel·ligència i voluntat, i el comportament impulsiu deixa petjades en la nostra ment que ens fan mal. Hem de lluitar pel progrés al servei de la humanitat: ecològic, i no egoista i inhumà, manipulador de l'home. Però una cosa és lluitar per una educació sexual sana, donant sentit a tota l'existència del jove o de l'adult, i una altra cosa és condemnar els mitjans com si fossin fins i donar massa importància als fets puntuals, oblidant que som éssers humans i no àngels sense cos. Utilitzar el progrés ja consolidat no pot significar condemnar com a sospitós allò que s'està investigant amb vista al futur.

Jesús estava rodejat de malalts i de gent senzilla i marginada, curava els leprosos i no els tenia por ni els rebutjava. L'Evangeli o bona notícia

ho és precisament perquè omple de sentit els moments durs de la vida, ens anuncia que Déu ens estima i vol el nostre bé: hàgim fet el mal que hàgim fet, siguem pecadors o no, ens espera i ens perdona sempre.

La sensibilitat pel que és dèbil, la lluita per la justícia social, per la millor distribució dels recursos, per acabar amb la discriminació i l'opressió de l'home per l'home són característiques de tot seguidor del Crist. L'amor a la natura, a les persones, siguin quins siguin el seu origen, raça, religió o malaltia és connatural al cristià, perquè només estimant s'és feliç.

Acció del cristià

Dues són les principals actuacions dels cristians davant la problemàtica de la Sida: una social i una altra personal.

Socialment, davant el rebuig que pateixen els malalts, tot seguidor de Jesús ha de fer-los costat. Ha de tractar d'evitar actituds de marginació i ajuntar-se amb aquelles persones i organitzacions que els fan costat. Ha de donar exemple de no tenir por. Àdhuc ha d'acceptar el mínim risc que pot haver-hi de contagiar-se amb la sang, si un treballa com a professional de la salut. (A l'escola encara no existeix aquest risc).

L'acció del cristià donant suport a les associacions ciutadanes antiSida que lluiten contra la discriminació d'aquests malalts és del tot necessària. Si a més hom té capacitats organitzadores i temps per a dedicar-s'hi, és bo ser dirigent o promotor d'aquestes organitzacions no governamentals. S'han d'aturar les situacions marginadores, s'han de denunciar les discriminacions de què són objecte els malalts.

Personalment es pot actuar com a voluntari atenent malalts de la Sida, ajudant els portadors a assumir la seva situació, a no automarginar-se. Podem acompanyar els malalts de la Sida, fent camí vers Déu amb ells, sense forçar-los. L'experiència diu que ells mateixos descobreixen el Déu-amor en l'amor dels seus mitjancers, nosaltres. No és parlant de l'amor de Déu com es transmet aquesta bona notícia, sinó estimant, fent vibrar el cor de l'altre. Així sí que arriba la salvació a les persones que es troben en un pou i no saben sortir-ne.

Com a cristians que volem viure coherentment la fe, incardinant-la en la nostra vida i volem donar a conèixer Jesús, que dona sentit a la vida i ens ensenya el camí de la felicitat, hem de solidaritzar-nos amb els malalts de la Sida i no tenir mai envers ells actituds discriminatòries.

ACOMPANYAMENT DE MALALTS TERMINALS DE LA SIDA

ASSOCIACIÓ ANTI-SIDA DE LLEIDA

L'organització actual de l'«Associació Anti-Sida de Lleida» està constituïda per diferents grups: la junta directiva, el grup de formació, el d'activitats lúdiques, el de l'acompanyament als afectats pel VIH. En aquesta comunicació volem explicar l'experiència del grup d'acompanyament de les persones seropositives i dels malalts en fase terminal, tant si estan hospitalitzats com si són a casa, i dels seus familiars.

El grup està format per sis voluntaris que provenen de diferents camps professionals, uns portats per la seva opció de fe i altres moguts per un esperit de solidaritat. Visiten periòdicament els malalts segons les necessitats de cada un, i si no hi ha ajuda dels familiars, en el cas dels malalts en fase terminal s'organitza l'acompanyament durant les vint-i-quatre hores del dia.

El grup rep una formació permanent a través de l'Associació, que d'una banda segueix de prop les tasques del grup i de l'altra manté uns contactes constants amb professionals especialitzats (psicòlegs, advocats, metges, assistents socials, infermers, sacerdots, mestres), als quals sol·licita la seva intervenció per a resoldre problemes concrets.

L'Associació Anti-Sida de Lleida, encara que disposa de petites subvencions oficials i de donatius particulars, no té prou diners per a respondre a les múltiples necessitats materials d'aquests malalts, que en molts aspectes no estan contemplades des de l'Administració, com vestit, transport i viatges, tabac, revistes i llibres; i són els mateixos voluntaris que se'n fan càrrec amb desinterès i generositat.

Durant l'any s'ha atès 31 persones, sigui en el seu domicili o en un centre hospitalari. D'aquestes, 10 són dones i 21 homes; 11 persones tenen de 20 a 29 anys, 13 de 30 a 39, 4 de 40 a 49 i 3 més de 50 anys. La infecció va venir per la droga en 14 homes i 4 dones, per transfusió en 3 casos i en 4 dones i 4 homes per la via sexual i la prostitució.

De les 31 persones ateses, 3 no tenen família i 12 han sofert l'allunyament de la seva família. En aquests moments, 5 persones continuen hos-

pitalitzades, 6 han mort i 20 han rebut l'alta hospitalària; d'aquestes, 8 han estat acollides en centres d'atenció de la drogaddicció i la sida, 2 han quedat com a «transeünts», i les altres 10 viuen en família o parella. La situació econòmica és més aviat precària: 6 persones depenen de la família, 5 no tenen cap recurs, 5 només tenen el que treuen de treballs temporers, 2 estan pendents de cobrar una pensió, 4 cobren pensions que no passen de 35.000 ptes, 7 pensions que van de 35.000 a 55.000 ptes i 2 tenen pensions entre 55 i 100.000 ptes.

L'experiència de l'acompanyament

En l'acompanyament hem constatat que els malalts ens evangelitzen a nosaltres perquè en rebem més del que nosaltres els oferim.

Es tracta d'un acompanyament silenciós, fet d'acollida i respecte, que manifesti una actitud activa d'escolta i de disponibilitat per a les feines necessàries en relació al malalt i la família, sense cap perjudici, ni por. I en el cas de les famílies, procurant ajudar-les a desfer els prejudicis, les pors i els ressentiments.

Una menció especial es mereix l'acompanyament dels malalts que provenen de la droga: comporten dificultats afegides i solen tenir problemes no resolts amb la justícia, i que cal ajudar a solucionar.

Acompanyem els malalts tant a l'hospital com a casa i establim els torns que calgui per a atendre'ls. És dur veure com es van deteriorant sobretot físicament, i també, segons les fases, psíquicament. Especialment, quan s'ha establert una relació d'amistat, quan el qui ara està malalt era un membre actiu de l'associació i havíem treballat junts, fent xerrades, comentant els moments bons i dolents, denunciant les discriminacions, etc. Des del mes de juny fins ara són sis els amics que han finat.

La nostra experiència ens proporciona també el goig de poder descobrir com van madurant humanament i van acceptant la malaltia i la mort, com es van reconciliant amb ells mateixos, amb els seus familiars, amb els altres i amb Déu.

Sense parlar de Déu, es troben amb Ell quan se senten acceptats, compresos, estimats tal com són i de forma desinteressada, és a dir quan veuen que no tractem d'aconseguir res d'ells ni els volem «convèncer» de res, que és el recel que de vegades poden tenir, sobretot al començament de l'acompanyament, perquè no entenen el sentiment de fraternitat que impulsa els voluntaris.

Unes conclusions

Els voluntaris del grup d'acompanyament valorem molt positivament l'experiència, no solament pel treball realitzat amb els afectats, sinó per l'enriquiment personal que éns suposa.

També el treball de l'Associació Anti-Sida de Lleida ha afavorit, amb les seves activitats, la presa de consciència de la població en general amb vista a evitar la marginalitat i el refús d'aquest malalts.

Com que l'Associació va néixer a partir d'uns membres actius en la Pastoral de la Salut de la diòcesi, valorem de forma especial l'acompanyament del sacerdot, en aquells casos que els malalts el sol·liciten, i destaquem inoblidables experiències de reconciliació amb un mateix, amb els altres i amb Déu, així com la recepció del sagrament de la unció com a vivència d'esperança i de pau.

És un motiu de satisfacció per a l'Associació haver aconseguit sensibilitzar l'Administració, la classe política, l'Església, altres associacions i entitats, així com la població en general sobre la necessitat de recolzament, perquè la Sida és un problema de tothom.

Com a resultat d'aquesta presa de consciència de la població, hem vist augmentat molt positivament el nombre de socis i col·laboradors de l'Associació.

UNA CELEBRACIÓ INOBLIDABLE A SANT MEDIR

JOSEP BIGORDÀ

Entre els temes que, per la seva capacitat d'interpel·lació a la consciència dels creients, havia escollit el grup cristià de reflexió per a la catequesi d'adults de Sant Medir per al curs 1991-1992, hi havia el de la Sida. Els responsables van recórrer a «sida-studi», i el sacerdot i psicòleg Antoni Mirabet, després d'acceptar la invitació, va organitzar la trobada amb una taula rodona en la qual van prendre la paraula el mateix Dr. Mirabet, en Joan i la Pilar.

L'impacte cristià de la taula rodona i sobretot de la intervenció del Joan, el vaig rebre amb intensitat a través d'alguns assistents. De seguida vaig pensar que aquella experiència havia d'arribar a un gruix més ample de la comunitat de Sant Medir, i que el lloc i el moment adequats havien de ser l'església i la celebració eucarística dominical. En altres ocasions, a la parròquia de Sant Medir es confia la paraula dins l'espai de l'homilia dominical a cristianes i a cristians que poden aportar un testimoniatge de fe des d'experiències personals o de grup.

Vaig connectar, doncs, amb mossèn Antoni Mirabet, i s'acordà que ell i el Joan assumirien l'homilia del quart diumenge de quaresma de la missa del dissabte 28 de març de 1992, a les 8 del vespre.

La celebració de fe d'aquell dia fou un dels moments més grans i extraordinaris que s'han viscut a Sant Medir. Quan parlava el Joan –vegeu-ne el text més endavant–, us asseguro que es podia tallar sensiblement el silenci i l'atenció dels infants, els joves i els grans que omplien l'església. És difícil de superar el grau d'emotivitat i de força que aquell vespre es va viure des de la sensibilitat de la fe. L'eucaristia va aconseguir un nivell impressionant i commovedor de solidaritat i d'agraïment davant el testimoniatge del Joan.

Prego el lector que no se salti ni una de les paraules de l'homilia. Estic segur que, aleshores, estarà en condicions d'explicar-se l'impacte d'aquell vespre.

No he de fer cap glossa del text. Vull cenyir-me només a destacar, gairebé de manera telegràfica, alguns dels efectes que en mi i en altres van produir l'homilia i la seva circumstància celebrativa:

—es va sentir fortament una proximitat afectuosa i entranyable a la persona del Joan;

— es va palpar la seva credibilitat en testimoniar la descoberta del rostre de Déu i el fet que s'havia sentit retrobat per Déu;

— es va captar l'experiència de la pregària i de la profunditat comunicativa i responsable de la seva fe;

— es va notar el contagi del sentit emocionat de la vida;

— es va estendre per la pell de molts l'emoció de veure el seu esguard serè, després de la primera rebel·lió davant la malaltia i davant el presentiment de la mort.

— es va viure una experiència que, tot i expressar-se amb paraules i amb raonabilitat, depassava les paraules i la raonabilitat, i esdevenia literalment inefable.

Després he donat gràcies moltes vegades del que m'havia tocat viure i sentir aquell vespre. I m'he adonat altra vegada de com n'és de vital per a l'Església de saber donar la paraula, dins la celebració de la Paraula, a testimonis com el Joan, que no són justament els homiletes oficials.

I he sentit la urgència que es canviï el llenguatge excessivament —i, sovint exclusivament— doctrinal i moralitzador de l'Església per tal de poder retrobar el cos de la bona notícia de l'Evangeli de Jesús. I no cal dir que aquesta urgència l'he viscuda com un imperatiu inajornable quan el llenguatge de l'Església, especialment en determinats temes, pessiga terriblement i dolorosament, perquè a més de desfigurat resulta discriminador i generador d'injustes discriminacions socials.

Finalment, he de confessar que aquell vespre a Sant Medir vaig reconèixer altra vegada la capacitat humanitzadora i reconciliadora de la fe i, en aquest sentit, vaig redescobrir la paraula com a portadora de sentit, l'home com a realitat indiscutiblement significat i la història com a història de les llibertats humanes i com a presència d'una llibertat transcendent.

CELEBRANT LA VIDA A L'ESGLÉSIA DEL PI

EDUARD VOLTAS

(Crònica –escrita a glopades d'amor i d'esperança– de l'acte «Celebració de la vida», organitzat per l'associació «Actua» a la parròquia del Pi de Barcelona amb motiu del dia mundial de lluita contra la Sida.)

L'església s'omple poc a poc. L'acte està convocat a les vuit del vespre, però no començarà fins que tothom no hagi ocupat el seu lloc. Mentre la gent busca seient o xerra en veu baixa amb l'amic o el company, dos joves entren al recinte acompanyant un malalt. Amb prou feines camina, el porten de braçet. També és jove. La pell se li enganxa als ossos, li han caigut gairebé tots els cabells. Travessa la nau de la basílica entre mirades de pena profunda. Té la mirada perduda, ja, en l'infinit. El virus se l'ha menjat. Però també ell, en el llindar de la mort, ha vingut a celebrar la vida.

* * *

El conductor de l'acte, l'actor Sergi Mateu, presenta un grup de cant «a capella», les Stupendams. De les primeres files s'aixequen cinc noies joves. Es fa un silenci sepulcral. I allà, al cor del barri vell, s'alcen les notes d'una cançó espiritual africana. Notes que ens recorden l'existència de germans a tot arreu, de tots els colors.

* * *

Montserrat, on guarden gelosament l'ànima d'un país. Un monjo pren la paraula per llegir-nos la seva pregària. Tots preguem amb ell. Trobem coratge en l'esperança, ens diu. «Aquesta esperança que hem vist viva i ardent en els ulls, en la paraula, en el gest de tants amics que ens han deixat, morts per la Sida». És veritat. Els que ho hem vist ho sabem: Déu entra dins de tots ells amb una força violenta i els acompanya suauement fins a la mort. Fins a la vida definitiva.

* * *

Parla el germà Adrià, de les escoles cristianes. Diu coses molt dures a Déu. «De vegades, Senyor em rebel·lo contra Tu i et crido en el meu cor. On és la teva bondat, la teva compassió? Els joves se'ns moren, corcats per un virus maleït. I Tu què fas? Per què ho permetes? Si ho creus convenient, t'ofereixo la meva pobra persona, ja vell, per a carregar amb la Sida d'algun jove o algun pare de família. Deslliura algú d'aquest mal i carrega'l al meu compte, Senyor». Ha parlat l'Adrià, però hem parlat tots.

* * *

Tornen les Stupendams. Canten el «Let it be» dels Beatles. La gent les acompanya, amb la veu, amb les mans, amb el cor. Hi ha una mare que plora. Era la cançó del seu fill. Ell, i tots els qui han mort, canten amb nosaltres. Segur.

* * *

Ha passat una hora i mitja: 90 minuts celebrant la Vida. Que poca estona per a tants anys! Els voluntaris d'«Actua» despleguen un immens llençol blanc, interminable. Hi són escrits els noms de tots els morts per Sida a casa nostra. Treuen el llençol a la plaça del Pi, el col·loquen a terra. Ja és fosca nit. Amb la llum d'una espelma, un home s'agenolla i escriu un nom. L'últim de la llista.

* * *

L'església ja és tancada. La gent ha marxat. Només queda el llençol, a terra, envoltat per desenes de ciris. Una parella, hipnotitzada per la llum de les espelmes, conversa en silenci. Porten un llaç vermell a la solapa. I es fan un petó.

TOT VA COMENÇAR UN BON DIA

JOAN FERRER

M'agradaria que visquéssim tots plegats aquestes paraules, aquests minuts, com a germans que som, com a germans que estem aplegats al voltant de la taula del Pare. I així un dels germans, com quan s'està en família, us parla de les seves coses, del que està vivint i de com ho està vivint.

Jo soc en Joan i un bon dia (crec que se'n pot dir un bon dia perquè tot allò que va començar aquell dia i el que ha anat arribant després ha estat prou bo). Bé, aquell bon dia vaig començar a trobar-me malament. Febres molt altes i tot un ventall d'anomalies que em varen dur en un hospital. Després d'uns quants dies allà dins i de fer-me força coses, em van confirmar el que potser ja em temia: vaig saber que tenia la Sida.

Això, com podeu imaginar, em va provocar una sacsejada interior molt forta, molt important. Jo crec que quan saps una cosa així, és com si et morissis. La teva vida —almenys la que has dut fins aquell moment— s'acaba i, en tot cas, en comença una altra de nova, amb horitzons nous; una escala de valors completament diferent. Potser la nova vida serà més curta o més llarga, millor o pitjor, però serà una vida nova.

Un retrobament preciós

A mi, aquesta sacsejada interior que us deia, em va portar a fer, entre mig de moltes altres coses, un retrobament preciós amb la religió, amb l'Església. Crec que no puc parlar d'un retrobament amb Déu, perquè Déu sempre l'havia sentit a prop: al costat, a dins, no ho sé, però a prop. De la religió, però, de la pràctica, me'n vaig apartar. Potser perquè per les meves circumstàncies personals creia que no tenia un lloc dins l'Església o perquè m'hi sentia incomprès. El cert és que m'hi vaig girar d'esquena. Però, es veu que Déu va voler que em tornés a girar, que m'hi posés de cara, i em va tocar a l'esquena suaument amb un dit. És clar, com que Déu és tan gran només movent un dit et pot fer molt, molt de mal. Que quedi ben clar també que, si te l'escoltes, si estàs atent al que et vol dir, si parles amb ell i li preguntes què vol de tu amb tot això que et passa, segur que trobaràs que també et pot fer molt, molt de bé. D'altra banda, seria molt difícil imaginar un Pare que t'estima com ell ens estima que faci mal a un dels seus fills gratuïtament.

Molt a poc a poc vaig aprendre que podia utilitzar la meva circumstància, la meva malaltia, com a eina de treball, de creixement, i que curiosament podia arribar a ser feliç, fins i tot potser més feliç que abans.

I és precisament això el que m'agradaria fer-vos ben patent ara i dir-vos que si hi ha algú amb una circumstància igual o semblant (hi ha tantes malalties que et situen ben a prop de la mort; sembla fins i tot que la pots tocar allargant una mà), doncs bé, que qualsevol que passi per una cosa així o que tingui un ésser estimat a prop i en aquestes circumstàncies, que tingui en compte i ben present que escoltant el seu interior, buscant el que Déu li vol dir, s'adonà que pot créixer, que pot madurar extraordinàriament.

Sobretot, no caiguem mai en la temptació de dir: Si Déu existeix, si Déu és bo, si Déu m'estima, per què permet aquestes coses?

Us ho diré fent servir un exemple: És com quan anem d'excursió i el company més gran, potser el més experimentat, va al davant de tota la colla, i grim pant, arrapant-se a les roques, s'enfila per una canal que a tots els que el segueixen els sembla quasi impossible de pujar. A ell també li sembla que no podrà. Ho va provant, busca ben bé on posar el peu, s'assegura amb les mans, i tot d'una es gira i diu als altres: «Sí, sí, pugueu, que es pot, es pot pujar». Jo només us puc dir això: es pot, jo he pogut, es pot!

Quan vaig poder superar tots aquells problemes inicials que no van ser pocs, i em vaig anar trobant bé, vaig anar constatant tota aquesta vida nova. Vaig veure que la mort ja no em feia tanta por o respecte, sinó que em quedava molt clara com un pas vers el Pare i que això no podia ser sinó un esclat de felicitat. Vaig adonar-me també, però, que em continuaven fent molta por, potser ara encara més perquè ja els coneixia, estar malalt, els hospitals, l'ensorrament físic, sentir-me sol... Quan pateixes, sempre et sens sol: Sents aquella sensació que els que et són a prop no aconseguen acabar d'arribar fins a tu, com si entremig hi hagués un vidre. Per la teva banda, sembla que ningú no entén el que tu sents. Potser es per això que aleshores et comuniqués tan bé i tan fàcilment amb Déu.

Els germans marginats

És en descobrir que et continua fent por el sofriment físic i moral que et fas conscient dels qui pateixen a prop teu. Sobretot d'aquells que, a més d'estar malalts, estan marginats. Jo tinc al voltant un munt d'amics, de persones que m'estimen, que sé que no em deixaran mai. Molts marginats, sobretot els que vénen del món de la droga, estan completament deslligats de les seves famílies, fins i tot de les seves mares.

Mirem doncs d'estar atents i desperts i no girar mai l'esquena a aquests germans. Estan fent una experiència de Déu molt important, potser sense adonar-se'n però la fan, i sobretot ens donen l'oportunitat d'escoltar-los, d'escoltar la seva veu, que no és sinó la veu de Crist. I escoltant el que ens diuen, també nosaltres farem la nostra pròpia experiència de Déu.

Ja sé que de vegades és difícil. I no cal pas que sigui una persona d'aspecte terrible; només que no segueixi les nostres pautes corrents de vestir, de parlar, ja ens fan sentir una prevenció.

Mireu, voldria explicar-vos un cas que em va succeir fa ben pocs dies. És una cosa que em fa força vergonya d'explicar, però ja que estem en família...

Anava un matí caminant cap a la meva feina, i mentre m'esperava per creuar una travessia de l'eixample vaig veure a prop meu un home cec. El seu aspecte no era pas gens agradable: duia barba d'alguns dies, la seva indumentària era prou descuidada i no gens neta, parlava tot sol i feia uns gestos prou estranys. Jo vaig dir-me: Potser aquest home vol traspasar i no pot, l'hauries d'ajudar. Però també vaig dir-me: Sembla que no hi sigui tot o que vagi begut; si li dius alguna cosa se t'enganxarà i no te'l podràs treure del damunt. Mentre em feia aquestes reflexions, se li va acostar una velleta (d'aquelles velletes petites i primetes que sembla que no puguin fer res i després t'adones que ho poden quasi tot), li va preguntar si volia traspasar i l'home li va dir que sí, que acabava de sortir del metro i que s'havia desorientat i que no sabia a quina voravia era.

La velleta li va explicar on es trobava, el va agafar pel braç i van traspasar el carrer. Van passar pel meu costat parlant amb força naturalitat. L'home ni estava malament del cap, ni anava begut. Jo em vaig sentir ple d'una gran vergonya. No pas perquè ningú s'hagués adonat del que havia passat. La gent passava pel meu voltant, amunt i avall, sense veure'm. Però a mi m'omplia de vergonya la mirada de Déu que sentia damunt meu.

El matí, després de llevar-me, m'havia assegut a parlar una estoneta amb el Pare i li havia demanat: Senyor, ajudeu-me a alegrar tots aquells que tingui a prop avui, no permeteu que entristeixi ningú dels qui se m'acostin, ajudeu-me a fer arribar a tothom el vostre Amor... I surto al carrer, Crist se m'acosta i jo me n'aparto perquè decideixo que va borratxo.

No vulgueu sentir mai aquesta vergonya que vaig portar al damunt meu durant hores i fins i tot dies.

Estimats i perdonats

Sort que pel damunt de la meua vergonya i de les meves mancances vaig trobar l'amor del Pare que coneix tan bé les nostres febleses, les nostres misèries, la nostra petitesa. Aquest Pare que ens estima tant i que per això sempre ens perdona.

Mirem de tenir sempre aquesta plena consciència de ser estimats i com a conseqüència de ser perdonats. Potser aleshores ens serà més fàcil estimar i perdonar els altres.

Quan dintre d'uns minuts tinguem la sort d'acostar-nos a rebre el cos de Crist, és a dir, tot l'Amor, mirem de fer-ho amb aquesta plena consciència de ser estimats, de ser perdonats. Són aquells moments tan especials, recordeu? Quan queda la porta del sagrari oberta i sembla que hi ha una llum més clara, com un polsim daurat que ho envolta tot, sembla que l'amor es pugui palpar, que es pugui agafar amb les mans. Apleguem-ne, doncs, tot el que puguem. Però no en siguem avars: Fem-lo arribar a tothom.

Fem com en aquell miracle tan bonic dels pans i els peixos. Sempre he pensat que aquest miracle va ser fruit de la generositat. Si Jesús i els seus s'haguessin quedat aquells pocs pans i aquells pocs peixos, probablement no haurien arribat a mitigar la seva gana ni el seu cansament. Però Jesús amb aquella senzillesa i aquella dolçor, amb aquella discreció amb què feia els grans miracles, va fer seure tothom a l'herba, prengué aquelles poques coses, en donà gràcies al Pare i començà a repartir... i en va arribar a tothom: tota aquella multitud que el seguia. I del que en va sobrar encara en varen omplir uns quants coves.

Fem-ho així nosaltres avui. Quan sortim per les places i els carrers del món, com diu la cançó, fem arribar aquest amor a tothom: als amics, als coneguts, als familiars, a aquells que estimem més, a aquells que ens estimen més. Però, sobretot, fem-lo arribar a aquells que no estimem, i als quals potser no ha estimat mai ningú, a aquells, que naturalment no ens estimen. Són ells els qui ho necessiten més, els qui ho agrairan més, els qui més amor ens tornaran. I el que ens tornaran, us ho ben asseguro, no trobarem prou coves per aplegar-lo.

I tot això... tot, com tot el que existeix, com tot el que vivim, des de la més petita i meravellosa formiga, a la més terrible i sofisticada de les guerres, des de la més petita flor, a la més cruel de les malalties, tot... tot serà a la glòria del Pare, del Fill, i del Sant Esperit.

QÜESTIONS

JUSTÍCIA I PAU: UN QUART DE SEGLE (1968-1993)

JOAN GOMIS

La «Gaudium et Spes» acaba així el seu capítol sobre l'edificació de la comunitat internacional: «el concili considera molt oportuna la creació d'algun organisme universal de l'Església, a qui correspongui incitar la comunitat catòlica perquè promogui el progrés de les regions pobres i la justícia social entre els pobles». Pocs mesos més tard, el gener de 1967, Pau VI atenia la petició i creava la Comissió Pontifícia Iustitia et Pax. Entre nosaltres no es trigà gaire a crear l'entitat: aquell mateix any es feien els primers passos i ben aviat, el febrer de 1968, naixia a Barcelona el secretariat diocesà de Justícia i Pau.

Durant la dictadura i després de la dictadura

S'han omplert doncs vint-i-cinc anys de l'inici d'un camí. Durant aquest lapse hi ha hagut un canvi prou important a la nostra societat: el pas d'una dictadura a una democràcia política. Durant el franquisme, Justícia i Pau de Barcelona i de les altres diòcesis catalanes, Girona i Tarragona, on fou creada també la nova entitat, va posar en segon lloc la finalitat fundacional que li havia assenyalat el concili. Davant la urgència i la gravetat de les violacions de drets humans entre nosaltres, aquestes foren les que ocuparen el primer rengle en les preocupacions i les accions de Justícia i Pau. No cal dir que aquesta tasca fou difícil i que topà amb els obstacles propis d'aquell règim. Però, un cop començada la transició cap a la democràcia política, i per tant superades moltes de les circumstàncies que aconsellaven realitzar aquella valuosa feina de suplències, Justícia i Pau s'hagué de situar en el nou context.

No va ser difícil trobar el camí. Aquell «progrés de les regions pobres» continuava essent una meta urgentíssima, i aquella «justícia social entre els pobles» seguia plantejada com una realitat tràgicament llunyana. Per això Justícia i Pau recuperà ací la finalitat fundacional primera i segurament aquesta temàtica ha estat la seva més important des dels darrers anys setanta. El 1980, i aprofitant també que del 79 al 86 la presidència de la comissió estatal l'ostentà Barcelona, es començà la campanya del 0,7% d'ajut al Tercer Món. Aquesta campanya significà segurament el primer cop que una entitat es llançava entre nosaltres a plantejar peticions als poders públics per aconseguir canvis i progressos en la relació amb el Tercer Món. Això que en altres països se'n diu *lobby*. Aquestes peticions convé habitualment que tinguin suport a l'opinió pública. La campanya del 0,7% comptà amb els dos elements: peticions als poders públics i diàleg amb ells i sensibilització ciutadana en suport de la campanya. Va ser un mètode de treball, penso, que, si més no en problemes internacionals, va inaugurar Justícia i Pau a l'estat espanyol, i que després ha tingut força seguidors.

Una xarxa de relacions

Si l'objectiu final de la campanya no es va aconseguir, i no s'ha aconseguit encara, puix que l'ajut públic espanyol no ha superat fins ara el 0,24% del PIB, sí que s'aconseguien altres resultats. El juliol de 1982 es creava als locals barcelonins de Justícia i Pau la coordinadora estatal d'organitzacions no governamentals (ONG), aleshores amb vuit membres escassos i avui amb una setantena. Resultat imprevisit de la campanya fou la creació, el 1986, del Fons català de Cooperació al Desenvolu-

pament, en el qual van tenir un paper rellevant els companys de Justícia i Pau de Girona i que és l'aportació més important de l'administració local catalana al desenvolupament del Tercer Món. O bé la campanya «Catalunya Solidària» (1987-1989), primera campanya a Catalunya en la qual van col·laborar les institucions públiques i les entitats privades. O bé la creació, el 1989, de la Federació catalana de les ONG per al desenvolupament, que presideix Justícia i Pau, i que compta avui amb prop d'una quarantena d'entitats federades. Tampoc no és exageració dir que si la Generalitat va començar a implicar-se el 1985 en l'ajut al Tercer Món la pressió de la nostra entitat hi va ser decisiva.

Al costat d'aquests fets principals de la nostra entitat en les relacions Nord-Sud caldria esmentar una sèrie de reunions internacionals de diversa importància organitzades per nosaltres, el suport a campanyes de solidaritat grans i xiques, la presència en altres països en gestions d'aquesta mena, l'ajut a estudiants del Tercer Món promogut pel nostre grup de Terrassa, innumbrables trobades i accions de solidaritat, de denúncia, d'educació, de sensibilització, actes d'informació i debat, publicacions i presència als mitjans de comunicació... Penso que la primera feina que Justícia i Pau ha fet a Catalunya és aquella que cal considerar fundacional. Però la pràctica mostrà que l'atenció als més pobres del món feia veure més clara la unitat de la família humana i la interdependència de tota lluita pels drets humans.

Les àrees de treball i l'expansió geogràfica

No es podia parlar del Tercer Món sense tractar dels problemes de pau i de conflictes. No es podia tractar de desenvolupament sense preocupar-se pel medi ambient. Com denunciar la marginació llunyana sense fer-ho amb la marginació propera? D'aquesta manera les àrees de treball de l'entitat es convertiren en quatre: Nord-Sud, pau i conflictes, drets de les persones i dels pobles, Quart Món a Catalunya. De totes aquestes matèries es podrien esmentar campanyes i accions, però això allargaria massa aquest text. Potser n'hi ha prou de recordar que en moltes ocasions hem cregut que calia prendre partit, com durant el referèndum de l'OTAN i la guerra del Golf Pèrsic, o bé que la temàtica de Quart Món —expressió que nosaltres vam introduir ací— ha anat agafant més pes a la nostra feina des dels primers 80, i que fins i tot alguns dels nostres grups, com el de Badalona, l'han fet l'objecte principal de la seva tasca.

Justícia i Pau s'ha anat estenent a Catalunya. Començà a Barcelona, el 1968, seguí a Girona el 1973 i a Tarragona el 1974, a finals dels 80 fou reconeguda al bisbat de Vic, amb els seus tres grups d'Igualada, Manresa i Osona, i a l'actualitat dos grups funcionen a la diòcesi de Solsona

—Cervera i Solsona— i esperem que ben aviat es podrà constituir oficialment Justícia i Pau en aquesta diòcesi. L'acció coordinada ha estat sempre habitual i fàcil a Catalunya entre les diverses diòcesis i confio que aviat hi podrà haver algun reconeixement jurídic d'aquesta realitat interdiocesana. Com que vint-i-cinc anys són ja força anys, a Justícia i Pau ha col·laborat i encara hi col·labora gent de diverses generacions, però és lògic i bo que entre els nous grups predominin els joves.

* * *

Justícia i Pau, instància que és i que vol ser cristiana, ha procurat mantenir-se molt oberta en els contactes i les col·laboracions. Una de les coses que realment m'ha satisfet més de força anys de fer aquesta feina és sentir dir més d'un cop, a persones diverses, que Justícia i Pau era la casa de tots. Però això no significa que ben sovint no ens hàgim mogut en primer lloc en el sector que és el nostre: aquesta xarxa cristiana de parròquies, entitats, grups diversos, que és una realitat viva a Catalunya, i de la qual són bon exemple els lectors d'aquesta revista. Ens hi hem mogut i n'hem tingut col·laboracions. Ens agradaria haver estat útils a tota aquesta gent i que aquest servei continués en el futur, siguin quines siguin les persones que aleshores el protagonitzin. La promoció i la defensa dels drets humans és tan prioritària avui com aquell dia que els pares conciliars van imaginar la creació a l'Església d'un nou organisme universal.

JUSTÍCIA I PAU DES DE GIRONA

JOAQUIM PLA

Quan un hom obre la caixa dels records, la dita clàssica «tempus fluit» (el temps s'escola) es fa realitat evident i palpable. L'any 1975 jo era 18 anys més jove, més ple d'il·lusions i menys ple de decepcions. Era a finals d'estiu, tres mesos abans de la mort del general Franco. Feia poc s'havia creat el secretariat diocesà de Justícia i Pau (febrer de 1975). Una de les primeres activitats fortes del secretariat gironí va ser la campanya contra la pena de mort (o, si voleu, a favor de la seva abolicció). Dos actes importants s'havien celebrat durant el mes de maig: l'un a la parròquia del Mercadal, els darrers mesos del rectorat del venerable i, per tants conceptes admirable, mossèn Josep M. Cervera, poeta, músic i humanista (en el moment que escric té més de 80 anys, i encara se'l veu il·lusionat, treballant en la recuperació de la memòria històrica de l'Església gironina). Va consistir en una taula rodona, animada per dos barcelonins coneguts: en Josep M. Tubau i en Josep Verde i Aldea. L'altre es va celebrar a l'església del Carme, també de la ciutat, el rector de la qual era llavors mossèn Josep Iglésias, un altre capellà gironí admirable, sempre present en activitats de promoció i defensa dels drets humans.

Aquells inicis exultans (1975)

En aquest darrer jo hi vaig intervenir directament. Havíem creat el «Grup Cardenal Vidal i Barraquer» amb escoltes i ex-escoltes, la finalitat del qual era oferir als creients un servei de reflexió, aprofundiment, pregària i celebració a partir dels moments forts de la vida del país i de l'Església. Vam editar i realitzar unes quantes vetlles de reflexió i pregària. Vam ser acusats de practicar una espècie de «terrorisme litúrgic». La «Vetlla de reflexió i pregària contra la pena de mort» va omplir de gom a gom l'església del Carme. Mossèn Modest Prats, que llavors era delegat episcopal de Justícia i Pau, va predicar una homília molt incisiva, en la qual va fer un record del seu pare, executat pels escamots de la FAI, als començaments de la guerra civil, va urgir a treballar a favor de la campanya en un país que vivia una situació «construïda sobre morts i execucions». El fill d'un executat per elements addictes a la República demanava l'abolició de la pena de mort, instaurada pel qui va lluitar contra la

República fins a derrotar-la: el general Franco. En la mateixa vetlla es va llegir el testimoni d'un periodista que va presenciar una execució, i que va colpir fortament l'assemblea.

En aquest acte, hi havia una parella de la policia secreta, que anaven prenent notes de tot. Nosaltres els coneixíem perfectament, sobretot un de ros. També coneixíem perfectament el seu Seat 127 verd (camuflat).

La campanya havia d'acabar amb una homilia, redactada pel bisbe de Girona, Jaume Camprodon, que havia de ser llegida, a totes les parròquies el dia 5 de setembre; però no va poder ser, a causa de les pressions del govern espanyol i de la Nunciatura de la Santa Seu. Recordo com la trucada de Nunciatura va arribar al bisbe mentre es trobava a la Bisbal d'Empordà procurant solucionar un conflicte que s'havia produït a la parròquia.

El bisbe va fer notificar, doncs, a tots els rectors que no es llegís l'homilia. Alguns però, van ser advertits directament per la guàrdia civil. I d'altres –pocs– van desobeir i la van llegir.

El dilluns següent hi havia convocat un acte al seminari diocesà, en el qual el senyor Josep Verde i Aldea havia de parlar als capellans sobre la situació política. Aquest acte fou prohibit per l'autoritat governativa. I el senyor Pere Thió de Pol, director del secretariat diocesà de Justícia i Pau, fou retingut a comissaria. Una trentena de capellans ens vam tancar al seminari, immediatament una quarantena de policies amb material anti avalots i «jeeps» van encerclar l'edifici. La majoria de nosaltres era la primera vegada que veïem aquestes «eines» de la policia: cascs, uniformes i matraques especials, escuts, i altres andròmines repressives. Recordo com anàvem seguint els esdeveniments des del darrere de les finestres, badades només un dit. Perquè anàvem voltant tot el seminari –que té un perímetre considerable– per anar observant les evolucions de la policia. La policia no va entrar i nosaltres no vam sortir. Imagineu-vos què hauria passat: quaranta policies ben equipats contra trenta capellans mal vestits i calçats (els capellans mai no ens hem distingit per vestir i calçar bé). Pels volts de migdia, la policia es va retirar. I nosaltres i ells vam poder anar a dinar en pau, tot comentant la jugada.

Mentrestant –i de manera misteriosa– havien aparegut, aquell mateix matí, unes pintades als murs exteriors de la parròquia del Mercadal, de Girona: «Curas rojos al paredón». La imaginació dels pintaires pro governamentals només donava per enviar la gent al paredón (recordeu el Tarancón al paredón).

El 27 de setembre següent, el règim fa executar Angel Otaegui Echevarría, José Humberto Francisco Baena, Ramón García Sanz, José Luis Sánchez Bravo i Juan Paredes Manot («Txiqui»). És el dia que jo faig anys. Fou un trist regal d'aniversari. En feia 36. Però encara no havia començat a perdre la «innocència original».

Les grans campanyes

Després vingué la campanya del Drets Humans, la de l'Objectiu 0'7 %, la del Desarmament i Desenvolupament per a la Pau. Es va crear el «Fons Català de Cooperació per al Desenvolupament» (el paper de Girona en la seva creació va ser cabdal i, en concret, la de l'arbucienc Jordi Planas i Bosch, que més tard seria director del secretariat diocesà).

A Girona també vam treballar amb intensitat per fer prendre consciència de la situació dels drets humans a l'Amèrica Central: Nicaragua, Hondures, Guatemala i El Salvador. Vam tenir entre nosaltres un capellà lleidetà, mossèn Ramon González, que treballava a la diòcesi de Jalapa, Nicaragua, i que havia vingut a Europa, a Ginebra concretament, per informar les Nacions Unides sobre la situació de Nicaragua.

També va venir el senyor Adrien-Claude Zoller, secretari de Pax Chisti de la Suisse Romande, i membre de *SOS Torture* i *Amnesty Internacional*. Acabava d'arribar de l'Amèrica Central. El vam «esprémer» bé: conferències, entrevistes, ràdio i TV, xerrades a capellans, a moviments, a universitaris... Ens va deixar un material preciós: un informe de Pax Christi (redactat per ell) sobre Hondures, Guatemala, Nicaragua i el Salvador. El vam traduir i el vam difondre per tota la diòcesi. En algunes parròquies van fer actes especials. Tinc un gran record del que vam organitzar a la Cellera de Ter: el seu rector, mossèn Joaquim Casadevall, sempre s'ha mantingut fidel en aquesta línia de conscienciar els seus feligresos sobre la temàtica tractada per Justícia i Pau.

Han estat 25 anys intensos. I continua fent un treball meritori, gràcies a persones que hi han dedicat anys i esforços, com Joan Gomis, a Barcelona, Mon Marquès a Girona, o Santiago Camós a Tarragona.

Un cert desencís?

Però ara noto un cert desencís, en mi mateix i en altra gent. I potser, més que desencís, una tristesa, en adonar-me com molts han renunciat a aquells ideals i a aquella lluita dels anys seixanta i setanta, sobretot.

Al món hi ha més pobresa que mai. Hi ha més diferències socials que mai. Han aparegut les guerres selectives. Ha aparegut la força de la societat mediàtica, que pressiona el ciutadà perquè es quedi a casa i miri simplement el que li volen ensenyar. Ha aparegut el desengany polític i, com a conseqüència, l'egoisme i el «menfotisme» personal.

També a arribat allò que tant rebutjàvem: la religió tancada a la sagristia i convertida en espectacle litúrgic per a convençuts o que volen aparentar-ho. Un dia, no fa gaire, jo mateix vaig haver d'escoltar aquesta crítica: «I, aquest és aquell Quim que ens parlava amb força i amb con-

vició dels drets humans?». Sí, jo també, a vegades, perdo de vista els drets humans i faig elucubracions teològiques i litúrgiques que interessin ben poca gent.

Justícia i Pau va néixer a Barcelona i, per tant, a Catalunya, com a fruit madur del Concili Vaticà II el qual, en la seva admirable constitució «Gaudium et Spes», demanava la creació d'algun organisme d'Església que ajudés a promoure el progrés de les regions pobres i la justícia social entre les nacions. Pau VI creava la comissió pontifícia «Iustitia et Pax» (gener del 1967), i en feia un esment especial a l'encíclica «Populorum Progressio» (març del 1967). Ja el mateix 1967, a Barcelona –érem al pontificat del senyor arquebisbe Marcelo González– es fan els primers passos per crear Justícia i Pau. Barcelona és un dels primers llocs del món on es crea. En qualsevol cas, el primer de tot l'estat espanyol. Una vegada més, Catalunya s'avança en la creació d'un organisme pastoral obert a la problemàtica social i política, i progressista, en sintonia amb el concili Vaticà II i l'obertura de l'Església al món modern. Mossèn Josep Boix en fou el primer delegat episcopal, fins a l'any 1972. Aquest any, ja en temps del doctor Jubany, és nomenat nou delegat episcopal mossèn Joan Carrera, actualment bisbe auxiliar de Barcelona.

Tots els interessats per conèixer els vint-i-cinc anys d'història de Justícia i Pau a Barcelona i a Catalunya, podeu llegir el número 40 (juliol-setembre del 1992) del «Servei informatiu de Justícia i Pau».

Justícia i Pau continua la seva meritòria tasca de promoció i defensa dels drets humans i de solidaritat amb els més pobres, tant si són del Tercer Món, com si són de casa nostra. Continua atent a tota la problemàtica que genera la justícia i la pau, a casa nostra i a tot el món. La seva postura abans i durant l'anomenada guerra del golf va ser molt clara.

Però em sembla que ha minvat la seva sintonia, tant amb la societat civil com amb la societat eclesiàstica. No em representa cap problema la sintonia amb la societat civil postmoderna. Justícia i Pau ha entrat, simplement, en aquella dinàmica dels organismes no governamentals, que han de treballar una mica al marge de tot el sistema. Són veuetes necessàries; febles, però necessàries. Els cal saber prescindir del ressò espectacular, de l'èxit esclatant, i de l'estíria i arrossa mediàtic. Avui, uns altres valors acaparen aquestes instàncies. Els cal continuar essent la veu que clama al desert.

Una Església que va perdent alè

Però sí que veig amb preocupació l'afebliment de la sintonia entre Justícia i Pau i la societat eclesiàstica. Això em sembla que és un resultat palpable –i lamentable– de la marxa enrere que ha fet l'Església aquests

darrers anys i que ha afectat plenament els organismes de base, com són les parròquies i els moviments.

Moltes parròquies han perdut el temps postconciliar, i molts moviments també. Després de la garbellada post democràtica, després de la garbellada postmoderna, després de la garbellada «postwoytiliana»..., tinc la impressió que n'ha marxat tot un potencial humà que sintonitzava més amb Justícia i Pau. I que molts agents de pastoral també han perdut el temps inicial postconciliar. I, en vista de les demandes concretes dels nostres parroquians, hem optat per una pastoral de conservació.

I és aquí on intento fer un salt endavant i dir que Justícia i Pau encara té un rol important a jugar en el món eclesial. Tots els objectius fundacionals resten oberts. L'Evangelí continua obert. Només ens cal un xic de «rauxa cristiana» per tornar a aconseguir que sigui un element dinamitzador de les nostres parròquies i moviments. Jo hi continuo creient, per més que sigui ben conscient que «jugo en camp contrari», com diem en termes futbolístics. I amb un àrbitre que, a vegades, ens fa la guitza.

Però, «tempus fluit», com deia al principi. I les situacions no duren «in aeternum». Cal no perdre l'esperança i continuar somniant un món nou i una terra nova.

* * *

Amb motiu del desè aniversari del secretariat diocesà de Justícia i Pau de Girona (1985) vam editar un opuscle commemoratiu. El nostre bisbe, al pròleg, escrivia aquestes paraules de valoració i de visió de futur: «La primera reacció que desvetlla la lectura d'aquest opuscle del secretariat diocesà de Justícia i Pau és de sorpresa. Realment ve de nou la labor que s'ha portat a terme en l'espai d'aquests deu anys. I encara sorprèn més si hom pensa en els canvis socio-polítics dels darrers anys, que han obligat el secretariat a resituar-se més d'un cop per trobar la seva acció, sense perdre de vista els objectius que li donen raó de ser: fer-nos adonar de les situacions injustes de casa nostra i del món; fer-nos adonar de les nostres responsabilitats com a cristians; i orientar sobre què es pot fer i què cal fer perquè aquesta societat aconsegueixi un rostre més humà. I tot des d'una òptica cristiana».

I jo mateix —que en aquell moment era delegat episcopal de Justícia i Pau— deia, en les paraules de presentació de l'opuscle: «Llegir aquestes ratlles, adonar-se del camí fet, veure la riquesa de vida d'aquests deu anys passats, comprendre que encara podem fer molt més... tot això serà com una flama d'esperança que llueix en la fosca d'un futur no gaire clar, d'un futur no gaire esperançador. Jo aposto per aquest futur. Jo aposto per entitats com Justícia i Pau».

LES RELACIONS ENTRE FILLS I PARES, AVUI

SALVADOR CLARÓS

Des de l'òptica dels fills

La meua aportació vol remarcar el caràcter conflictiu de les relacions entre pares i fills, ja que aquesta és la perspectiva de l'adolescent i del jove, a diferència de l'època de la infància, i sobretot tenint en compte que els joves, molt més que els pares, estan més concentrats en el descobriment d'ells mateixos, de la seva persona, que no pas en el descobriment dels pares.

L'actitud dels pares és segurament més reparadora dels estralls que es produeixen en la relació gràcies al sentit amorós i de responsabilitat que configura la seva missió educadora. En canvi, sovint, des de la vivència dels joves, la discrepància, la distància i fins i tot l'enfrontament no tan sols no s'esquiven sinó que són perseguits. Això forma part del joc de tensions interiors que viu el jove per anar creixent i configurant la seva pròpia identitat. En la superació dels conflictes radica, de fet, el creixement.

Em fixaré, doncs, des d'aquesta dimensió de conflicte, en els processos bàsics que es donen en els fills, com adolescents primer i després com a joves. És en aquests processos de la seva vida on s'inscriu la relació amb els pares i amb les altres persones, relació que aquests processos determinen fortament.

Crec que hi ha tres processos bàsics: l'assoliment d'una autonomia personal que portarà a la independència de la tutela paterna, la interiorització d'uns valors i d'unes pautes de vida que desembocarà en un futur compromís i la maduració de l'afectivitat que arribarà a marcar les relacions amb els pares, amb l'altre sexe i amb les persones en general. Tot plegat configura la identitat del jove.

L'autonomia personal

L'objectiu de les relacions entre pares i fills, que consisteix en l'acceptació mútua, queda en realitat mediatitzat pel fet que els fills estan abocats irremeiablement a un cert trencament i distanciament dels pares,

que és la condició necessària per anar adquirint l'autonomia que els durà a ser adults. Aquesta conquesta de l'autonomia personal passa en un primer moment per la lluita contra l'autoritat dels pares i és sovint una font important d'enfrontaments. S'estableix un estira i arronsa que demana dels pares molt de criteri i molta humilitat per tal de fer d'aquest joc una relació profitosa i que eviti una crispació excessiva.

El segon pas és la independència cultural i finalment l'econòmica, que avui topa amb l'allargament dels anys d'estudis i amb la dificultat per accedir al món del treball d'una manera estable. Aquesta situació també prolonga la convivència del jove amb la família i afavoreix la relació familiar. Segons una enquesta del gabinet d'estudis socials de la Direcció general de joventut, de Catalunya, l'any 90 més del 60% de joves declaraven com activitat quotidiana pròpia parlar amb la família. En realitat el jove ha optat avui per quedar-se al domicili familiar en comptes de marxar de casa. Això, que en part és degut a condicionaments de caire econòmic, també parla de les aspiracions dels joves d'ara. Així com fa uns anys l'aspiració era la llibertat respecte a la vivència de la sexualitat, de les idees polítiques, etc., i es considerava anar a viure fora de casa com el mitjà per aconseguir aquesta llibertat, avui el desig és sobretot de benestar i comoditat. Els joves, a casa dels pares, troben un coixí de relacions satisfactòries, no tan sols en la relació més planera i propera amb els pares, sinó també amb la resta dels components de la família. És evident, però, que els joves avui tenen un excés de facilitats, que els fan consumistes i massa consentits.

Per altra banda, la permanència a casa també comporta alguns problemes de manca d'intimitat en les relacions, tant amb la parella com amb els amics, a qui han de dedicar, és clar, una bona part de la nit, per no dir quasi tota.

Els valors i l'estil de vida

En el terreny dels valors i l'estil de vida, la societat juga un paper decisiu, fins al punt que molts pares creuen que ells no tenen cap influència al costat dels potents mitjans de comunicació social, del pragmatisme postmodern, del món del consum, de la ideologia neoliberal i de les tecnologies modernes. Els pares veuen moltes vegades en aquest allau d'influències exteriors el fracàs dels seus propis valors i de l'educació de la família.

En realitat, però, els joves només tenen horitzons difusos i plens de perplexitat i un present que es va consumint de dia en dia per manca de projecte. Es troben desorientats enmig d'un pluralisme d'ofertes i de la manca de criteris per a elegir. Van a la recerca, en definitiva, d'una iden-

titat en un món que no ofereix referències clares perquè ha «esnifat» la droga de la modernitat i necessita el canvi constant. Una modernitat passada de rosca, que s'ha convertit en postmodernitat. Per això el jove adopta identitats provisionals i epidèmiques: les modes. Té pànic al passat que no gosa ni anomenar, perquè només creu en un futur indefinit i mentrestant va consumint el present. El present és el terreny on se sent segur gràcies a la seva gran energia vital, a la capacitat d'improvisar, de frivoltzar, de fer broma constantment, de criticar i autocríticar-se. És la seva forma de manifestar les angoixes i els desigs. Autoanomenar-se potsmodern és dotar d'alguna identitat allò que per definició no en té cap.

La comunicació entre pares i fills és l'única que pot ajudar a l'assoliment de valors i criteris, perquè només una relació basada en la premissa de l'estimació pot competir amb la buidor d'ofertes interessades. Però aquí topem amb de la manca de credibilitat de molts pares que d'alguna manera o altra són també esclaus i estan atrapats pel consumisme, l'individualisme, el racionalisme exagerat i l'egoisme de la societat. Les renúncies i les dimissions dels adults davant les comoditats i el benestar de la nostra societat occidental han segrestat els punts de referència que necessiten els fills i els han incapacitat d'aquesta manera per a l'utopia i els ideals.

Vet ací la importància decisiva de la relació entre pares i fills. Els joves no saben jutjar les intencions i els sentiments dels pares, sinó tan sols les actituds, i aquestes coincideixen amb les actituds del món adult i de la societat, que els joves sotmeten a una crítica rigorosa, a través de la qual van prenen posicions davant la vida.

La maduració afectiva

Finalment l'afectivitat madura potser és el creixement més important, perquè els mecanismes afectius intervenen de manera fonamental en la vida de les persones. La capacitat d'estimar incita a la responsabilitat i fa possible el compromís per als altres, per a les coses: «Sóc responsable d'allò que estimo» («El petit príncep» de Saint Exupéry).

Així doncs, des d'una afectivitat madura, la relació amb els pares deixa de ser una relació de dependència per arribar a ser el fruit d'una veritable estimació que comportarà una valoració, una responsabilitat i un compromís. Això implica centrar-se més en la descoberta dels pares i adonar-se de quines són les seves necessitats i de com els fills poden també anar modelant la vida i el creixement dels pares.

També la descoberta de l'atracció per l'altre sexe, l' enamorament, juga un paper important en les relacions entre els pares i els fills. Tot i essent una parcel·la d'intimitat del jove, és important l'ajuda dels pares

amb el tacte suficient per a no ser vistos com uns intrusos. En realitat l'afectivitat madura consisteix a descobrir que la relació amb els altres, tant amb els pares, com amb la parella, com amb els amics, ve marcada per uns lligams profunds i un compromís gratuït que va més enllà de les pròpies necessitats. En aquesta parcel·la afectiva, el jove sol esquivar la comunicació amb els pares, influït potser per certs prejudicis de la nostra cultura que infravaloren l'esfera afectiva, i més encara en el cas dels nois. Ara bé, pot facilitar molt aquesta comunicació el fet que els pares entre ells també parlin a casa dels seus sentiments i obrin aquests canals de comunicació als fills.

* * *

Finalment voldria remarcar que, com hem vist al llarg de l'article, la relació, la comunicació, l'acompanyament, la tensió i la dialèctica són el terreny de joc dels creixements, tant del pares com del fills, i que aquest creixement serà més gran com més consciència hi hagi que cal fer-lo en comú.

QUATRE VENTS

GIRONA

Benvolgut amic: pel maig cada dia un raig. Ara mateix plou. Una pluja menuda i quieta, que gairebé no gosa embrutar els vidres. Passo a explicar-te quatre coses de Girona, tot escoltant, com a música de fons, la tercera simfonia d'Henry Górecki, un músic polonès que ha estat el primer sorprès de veure que la seva simfonia clàssica s'enfilava en la llista d'èxits de la música pop. Te la recomano. És un pèl trista, com la pluja d'avui, dilluns. Ahir, en canvi, va fer un dia esplèndid i Girona es va omplir de visitants que volien gaudir de l'espectacle de les flors.

Flors al barri vell

Des d'ahir (9 de maig) es pot visitar a Girona la 38a. exposició de flors. Una meravella. Hi ha deu espais diferents visitables. I són obertes al públic les portes de vint-i-vuit patis de cases particulars nobles que es troben al barri vell. També s'ha recuperat l'antiga caserna del carrer dels Alemanys i els jardins de Torre Gironella, espais que romandran oberts al públic fins i tot després de l'exposició. Ahir els carrers —tan estrets, tan laberíntics— del barri vell anaven plens d'una riuada humana vinguda d'arreu. L'exposició de flors és la veritable pasqua del barri vell, que cada any ressuscita

amb motiu de l'exposició de flors. El claustre de la catedral també hi ha participat.

Isaac el Cec

Ja que som al barri vell, deixa'm que et parli d'aquest indret tan suggestiu (i tan polèmic) de Girona. No fa gaire van venir de Nova York i Londres a fer un homenatge a Josep Tarrés, el creador d'Isaac el Cec. Joan Ribas, cronista de la ciutat, va posar l'accent en un fet molt significatiu: les autoritats no hi eren. I el seu comentari –respectuós però contundent– no té desperdici. Te'l transcric: «Si s'ha donat mai a Girona un exemple d'absurditat i d'incompetència (oficials) ha estat precisament el d'Isaac el Cec. Un lloc que va passar de no existir a assolir fama mundial pels treballs i l'obstinació d'una persona. La gent venia a Girona atreta per la màgia que irradiava aquell petit indret. L'atractiu no era estrictament arquitectònic ni històric. Un cert ambient misteriós, poètic, ambigu, planava en el vell edifici recuperat». Ara, amic meu, per problemes econòmics i per baralles institucionals (que si la reconstrucció que se n'ha fet no és del tot ortodoxa, i coses per l'estil), roman tancat. Una pena. Entre la fantasia i l'ortodòxia, sempre acostuma a vèncer l'ortodòxia.

El Museu d'Art de Girona

Ja que avui l'art sembla la nota dominant et parlaré novament del museu diocesà (avui Museu d'Art de Girona, per l'esforç mancomunat de diverses institucions) i del seu director, Joan Surroca, un director plogut –literalment, com el manà– del cel. Entre els objectius, tinc el dossier a la vista, hi ha propostes tan interessants com aquestes: «que la visita al museu transformi i faci millors les persones, els desperti sentiments de solidaritat i que, en sortir, siguin portadores de pau». I també: «fer que les visites siguin profitoses. Que la persona, en contacte amb la bellesa i l'harmonia, millori els seus hàbits d'observació, afini la seva sensibilitat i experimenti un creixement personal».

Conseqüent amb aquests principis, el museu ha dedicat i dedica una especial atenció als marginats i als més necessitats. Fins i tot s'han dut a terme visites dedicades a invidents! Pensaràs que és gairebé una utopia aquest afany de lluitar contra l'avorriment que envaïx els museus, talment un visitant totalitari, i fer tots els esforços per treure un profit real de la bellesa... I tindràs tota la raó. Algunes utopies, a vegades, aconsegueixen convertir-se en realitat. El Museu d'Art va en camí d'aconseguir-ho.

Jornades i jornades

Deixant els temes d'art, t'haig de dir que el mes d'abril ha estat ple de «jornades». N'hi ha tantes que aviat no cabran a l'agenda: jornada diocesana de religiosos, jornada diocesana per a preveres, jornada mundial de pregària per les vocacions... Mentiria si et digués que cada una no té la seva importància. La té. I algunes, a la llum dels resultats, encara en tenen més. Tal és el cas de les Jornades (en plural) de cooperació amb el Tercer Món, que han tingut lloc a l'ateneu de Salt, un ateneu que (quina paradoxa!) se'n diu «Can Panxut». La premsa ha recollit puntualment els tres compromisos (les tres exigències) que s'expressen al manifest final. Te'ls dic: que els partits prevegin en el seu programa electoral destinar a la cooperació al desenvolupament el 0'7 per cent del producte interior brut; que no es consideri la solidaritat com una acció optativa, caritativa o virtuosa, sinó com un deure; i finalment que es rebutgi enèrgicament qualsevol actitud discriminatòria envers les minories ètniques o els immigrants (clar i català, no et sembla?).

També t'hauria de parlar de jornada diocesana de «Vida creixent», aquest moviment que aplega gent de la tercera edat i que cada dia, fent honor al seu nom, va creixent, creixent... Prefereixo, però, avançar-te una novetat.

Una festa inèdita

Per primer cop, joves de vuit parròquies de Girona es confirmaran junts a la catedral. Hi haurà un repicament de campanes inicial i un piscolabis final. El bisbe Jaume, en una carta recent, se'ns mostra satisfet de la iniciativa. La preparació ha estat llarga. Diríem que per primera vegada, en la preparació d'aquest sacrament, s'ha fet un treball de conjunt, amb una comissió gestora que no hi ha regatejat esforços. L'arxiprest, Lluís Sunyer, ha dit que aquesta experiència «té un valor de comunió eclesial i ajuda a trencar la closca de la pròpia parròquia; farà que els nois i noies se sentin comunitat de comunitats, església diocesana presidida pel bisbe». Així devia ser –suposo– a l'Església primitiva. Sempre que fem un esforç per assemblem-nos-hi, sol donar bon resultat.

La trobada catequètica Girona-Perpinyà, a Banyoles, vora el llac, va ser un èxit rodó. Una experiència que també recordava el querigma, la primitiva predicació apostòlica. Per tant, amic, ja ho saps: les coses més noves són les de sempre.

Una abraçada.

Jaume Reixach

MENORCA

El Congrés de Catequesi

Açò ha escrit el nostre Delegat de catequesi, en Sebastià Taltavull, al Full Dominical del 21 de març:

«227 Catequistes repartits en 30 grups. Una sessió de treball cada 15 dies: estudi personal, exposició del tema, compartir en grups. No ha estat fàcil. Mai no és fàcil posar-se a estudiar, voler aprendre, aprofundir en allò que un és i fa. Però està valent la pena. Compartir aquest esforç de renovació de les nostres catequesis amb mils i mils de catequistes en un esforç comú d'Església que a nous temps vol donar noves respostes: aquest és el lema del Congrés.

»Coses a valorar, moltes! La voluntat d'un treball solidari, una Església preocupada per la transmissió de la fe, uns catequistes amb ganes de superació i desafiament, uns capellans que acompanyen amb atenció i constància aquest camí, l'esforç de concreció, de revisió, de posar els peus a terra, de posar en exercici els dons rebuts».

Dia del seminari

En Joan Taltavull i en Francesc Gomila, seminaristes, ens diuen:

«Per si no ho sabeu, són sis els seminaristes que hi ha a Menorca

en aquest moment: cinc al nostre seminari i un que estudia a Barcelona. Aquest darrer, en Jesús Llompart (52 anys), el proper mes de juny acabarà la teologia i, si Déu ho vol, vindrà després a Menorca a incorporar-se a la pastoral.

»Dels altres, què us en podem dir? El major, en Miquel (29 anys), ja fa el darrer curs de teologia. En Willy (22 anys), el segon de bord, fa el quart curs. En Joan (22 anys), el segon, i en Francesc (el petit de casa, perquè només té 18 anys), el primer curs. En Josep Lluís (30 anys), va començar el mes de febrer i just s'ha incorporat als estudis.

»Aquí al seminari també hi viuen, a més del porter (en Biel), religioses franciscanes, que ens diuen que volen més «germanets» que ens acompanyin, ja que les olles que empren són molt grosses per a tan poca gent. Açò sí: el menjar és boníssim!»

Cada dijous, els seminaristes, alumnes meus com són, tenen la paciència d'aguantar-me durant quasi tres hores mentre anam desxifrant pensaments i autors de la filosofia i de la sociologia de la religió. Donar classe a un grup tan reduït és un avantatge. Tots els capellans estimam molt el seminari i els seminaristes. A més del bisbe, vuit sacerdots i dos laics som els seus professors. Entre uns i altres intentam que la seva formació sigui profunda i oberta, espiritual i social, i que rebi moltes cullerades d'exigència personal i de profun-

ditat de pensament crític i atent a l'Església. Tant el bisbe com els preveres i els laics sabem que la diòcesi es juga molt del seu futur al seminari, i açò és seriós. Tan seriós, que tots, directament o indirectament, hi volem tenir part, hi estem interessats. Aquest interès és una sort. Cap seminari no pot caure mai a les mans d'uns pocs. El seminari és de l'Església i l'Església en què creiem és universal, ampla, té una gran cabuda.

Els seminaristes estan d'acord que la figura del capellà ha canviat molt des del punt de vista social. No conserva l'etiqueta del «prestigi social» que anys enrera semblava cosida a la sotana. I, segons les declaracions que els mateixos seminaristes fan al «Diari de Menorca» (dissabte, 20 de març), si ara són al seminari és, en bona part, gràcies al testimoni dels capellans menorquins, que han fet una entrega total i constant a l'Església. Açò és d'agrair i ho faig de tot cor. Els capellans menorquins ens sentim en comunió profunda amb tota l'Església, Poble de Déu.

Els seminaristes consideren públicament que en relació als bisbes i a la Conferència Episcopal hi ha moltes tendències i opinions diferents a l'Església de Menorca, i opinen que «aquest és un element de riquesa, la diversitat és bona i no s'ha de limitar». Però també afegeixen que «és molt important que hi hagi una bona comunicació entre les persones, perquè l'única radicalitat és seguir a Jesús». Estic

d'acord amb ells tant que la diversitat ens ha de ser riquesa com que la comunió ha de ser la nostra experiència i el nostre desig constant.

Els seminaristes menorquins, i no crec que siguin cap excepció avui dia, no són massa crítics respecte a les qüestions que avui es ventilen i mantenen en alguns punts una certa obertura. Segons ells, el nou catecisme feia falta, es tracta d'una font molt rica i el consideren un fruit del concili Vaticà II. Tots ells valoren el celibat com una cosa positiva i el seu rector, en Joan Huguet, considera que «pot representar el punt de la balança en què un ha de decidir entregar-se sense condicions». Alguns seminaristes consideren, també, que no pot ser fruit d'una votació, sinó d'un procés, que un dia hi hagi persones casades que sentin la vocació i que puguin ser ordenades. Ells creuen que l'ordenació de les dones és una qüestió oberta.

Comissió del patrimoni històric, artístic i cultural

Aquesta comissió diocesana ha estat recentment reestructurada i ampliada en el nombre de membres. Els seus objectius són: vetllar pel patrimoni; promoció artística i cultural; informar; dictaminar sobre projectes; seguiment d'execució d'obres, perquè es facin amb visió pastoral; establir criteris sobre la conservació, planificació i

rendibilitat dels edificis, i el seu valor cultural-espiritual-pastoral.

Dia 15 d'abril passat es va fer una reunió on s'estudiaren projectes concrets: la restauració de la façana del seminari, l'orgue nou de la catedral, la proposta de creació dels museus diocesà i de la catedral, i l'organització d'una exposició sobre l'Església de Menorca de cara a la celebració del segon centenari del restabliment de la diòcesi.

El pla de rehabilitació de façanes de Ciutadella presenta aquest any un interès especial, sobretot perquè inclou la recuperació de les façanes de les antigues esglésies del Roser i del Socors, que són edificis d'una importància especial, situats al casc històric de la ciutat. Aquest pla té presents trenta-quatre projectes. La rehabilitació de l'antiga església del Socors té un pressupost de 3.900.000 pessetes, i correspon a una primera fase per la importància de l'obra.

La setmana santa a Menorca

La premsa s'ha fixat molt en la materialitat de les celebracions litúrgiques o de les escenificacions populars; aquestes, com ens recordava en Paco Cardona Pons, la gent se les sent com una cosa molt pròpia, encara que molts només hi veuen un espectacle. En Paco mateix ho comenta així: «com qui va a veure desfilars es gegants de ses festes de Maó, donen caramels,

comenten si es pas és feixuc un més que s'altre. Hi ha de tot entre es respecte i sa curiositat».

La premsa s'ha fet ressò de la gran participació popular a Ciutadella a les celebracions de dijous i divendres sant, del «Deixem lo dol» a Sant Climent i a Alaior, dels concerts de Pasqua; però per damunt de tot de la processó pasqual de «l'Encontre», a la parròquia de Sta. Maria de Maó. Aquesta es mereix un punt a part.

La processó de l'Encontre, que acabà amb la celebració de l'eucaristia presidida pel bisbe, ha estat tot un esdeveniment. El «Diari Menorca» hi ha dedicat molta tinta. Feia 62 anys que havia estat suprimida. El dia de Pasqua d'aquest any, 11 d'abril, va tenir lloc la seva solemne reinstauració, que tingué com a promotor principal el nou rector de la parròquia, en Josep Manguan. Aquesta reinstauració, realitzada sense la delicadesa de cercar el consens arxiprestal o diocesà, ha creat alguns problemes i enfrontaments entre fidels devots de la religiositat popular i els seus rectors. Per deixar entreveure la situació, copio una part de l'article d'En Miquel Maria, prevere, publicat al «Diari Menorca» el 25 d'abril passat titulat «L'Encontre, la postmodernitat i la involució»: «Aquí em voldria referir a uns altres aspectes, en la línia de la reflexió que encetava abans: els qui l'han impulsada deuen voler contribuir a la nova evangelització. Però els comentaris que he sentit a

nivell de carrer em fan pensar que, lluny d'això, ha servit per potenciar altres interessos: els sectors més involucionistes n'estan la mar de satisfets, i alguns diuen que ja era hora que se'ls donés raó; persones habitualment allunyades de les nostres comunitats cristianes, però sociològicament catòlics, comenten que "va ser molt guapo", i fins i tot un amic, no sé si agnòstic o ateu, n'estava content, perquè encara que ell no sigui cristià creu que els darrers anys l'Església havia perdut la pompa i la magnificència d'altres èpoques, i que estèticament allò era més polít.

»Així, idò, tenim que la processó de l'Encontre pot haver servit per fomentar un cristianisme sociològic que molts treballam per superar. I quan et fixes en algunes persones que hi anaven penses que per a ells devia ser una genuïna manifestació postmoderna: forma sense contingut, explosió estètica i poca cosa més. I de rebot, dóna noves energies als involucionistes i fa un flac favor a tota una línia pastoral que des de finals del concili Vaticà II havia volgut donar a l'Església menorquina un altre tarannà. Si vivim, coses veurem».

En relació al manifest «Amb motiu dels 25 anys»

Ens vam enterar per la premsa que ens arriba de la península que divuit professors de la Facultat de Teologia de Catalunya havien sig-

nat un manifest a través del qual encetaven una reflexió sobre qüestions actuals. Entre aquests professors hi havia noms molt coneguts i estimats per alguns de nosaltres, entre altres coses perquè vam ésser alumnes seus als inicis dels anys 70: en Josep-Ignasi González-Faus, en Ferran Manresa, n'Ignasi Salvat, n'Evangelista Vilanova... A molts dels preveres menorsquins, ens interessa poder tenir a les mans un document tan important. No ens conformam amb les informacions que ens pot donar la premsa. A més, la nostra premsa local, el «Diari Menorca», del qual el bisbat és el principal accionista, no n'havia donat ni tan sols una notícia. I açò ens va doldre. Ens dol quan hi ha un tracte discriminatori en documents importants que afecten la vida de l'Església, poble de Déu.

Al cap de pocs dies, després de fer-nos amb el document complet dels divuit teòlegs catalans, vam enviar una nota al «Diari Menorca» rubricada per dinou capellans i que deia textualment:

«Hem pogut conèixer de primer mà el document signat per un grup de professors de la Facultat de Teologia de Catalunya en el qual fan públiques les seves reflexions sobre una sèrie de qüestions actuals en la vida de l'Església i de la societat: el paper de la dona en l'Església, la celebració del sagrament de la penitència, el Nou catecisme, la xenofòbia i la marginació, el nacionalisme...

»Com que aquests són temes que a nosaltres ens preocupen, pensam que un debat franc i obert a l'interior de la nostra Església és imprescindible per a ajudar a madurar. No entenem l'Església segons el model de les societats dictatorials, sinó segons aquell model que s'inspira en tants de textos evangèlics on se'ns diu que "marcar és servir". Per açò creiem que els qui manen han d'escoltar i recollir totes les veus inspirades en l'amor a l'Evangeli del Crist i en el desig de contribuir al progrés de la nostra societat pel camí de la justícia. Com a Església no volem ser un museu d'antiguitats religioses en un món post-cristià, sinó un petit ferment de renovació».

Firmaven aquesta nota informativa: Modest Camps, Joan Capell, Pere Comella, Enric Enrich, J. Bosco Faner, Joan Febrer, Antoni Fullana, Miquel A. Maria, Josep Mascaró, Rafel-Maria Oleo, Pere Oleo, Josep Sastre, Josep Seguí, Antoni Sintes, Antoni Subirats, Francesc Triay, Cristòfol Vidal, Jaume B. Vidal i Llorenç Vidal.

Aquesta glossa no va ser publicada. A un dels firmants se li va dir que açò era degut al fet que el comitè editorial format per membres designats pel bisbe, no ho cregué oportú. Precisament, feia uns mesos que amb motiu de la secularització de Leonardo Boff, també dinou capellans van rebre la negativa, aquesta vegada directament del bisbe, per a poder publicar una nota al mateix diari.

Una i altra nota signades ambdues per dinou capellans, en el fons tan sols pretenien ratificar una sola cosa, únicament una sola: el diàleg obert i franc, que hi ha d'haver sempre a l'interior de l'Església, que és i es confessa catòlica, universal. La llibertat de consciència és sagrada quan no toca a elements essencials de la fe. Per açò, havent callat la primera vegada, els dinou firmants de la nota en relació al manifest «Amb motiu dels 25 anys», van creure necessari, al manco per aconseguir fruit de la seva dignitat personal, do meravellós de Déu, fer-la pública al diari «Última Hora». Aquests dinou capellans no han cregut mai que, amb la seva actuació, hagin romput la comunió amb algú, més bé creuen que l'han solidificada en tot allò que forma part del cor de la nostra Església: la llibertat dels fills de Déu!

Molts de preveres de Menorca creim que un col·lectiu i una persona, sense crítica, poden caure en la rutina. Ens faria por que una diòcesi viva, dinàmica i realista com la nostra, hi caigués. El document esmentat va ésser senzillament un crit d'alerta. L'Església, més que mirar cap endins, ha d'estar atenta al que l'home viu i pateix. Açò ens ho han dit sempre els capellans grans, mestres en la nostra fe, i els nostres bisbes. A tots ells agraïm el coneixement de la llibertat que la fe ens dona.

I algunes coses més

L'escoltisme ha celebrat la diada de Sant Jordi. Uns cinc-cents al·lots i joves escoltes s'han reunit tenint com a lema «Som un moviment de pau per la natura». Continuen un moviment començat a Menorca l'any 1913, impulsat per Francesc Ramonell.

El dia 23 d'abril al Toro va ser presentat als responsables del mitjans de comunicació de Menorca el nou servei d'informació de l'Església menorquina. La diòcesi disposa a partir d'ara d'un gabinet de premsa en el qual hi treballa el periodista Pere Bagur. El gabinet recollirà la informació de les comunitats i les instàncies d'actuació pastoral i la canalitzarà als distints mitjans de comunicació illencs perquè en facin l'ús que considerin adequat.

J. Bosco Faner

TARRAGONA

L'arquebisbat de Tarragona té una altra data a celebrar: el cinquantenari del traspàs del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, ocorregut el 13 de setembre de 1943, a la cartoixa de la Val-sainte, Suïssa.

Aquest 1993 no es vol deixar passar per alt la figura del qui fou

arquebisbe de Tarragona (1918-43) i cardenal (des del 1926). Per aquest motiu haurem de treure la pols de dos llibres: del prevere diocesà mossèn Ramon Muntayola és lectura obligada «Vidal i Barraquer, cardenal de la pau», editat per Estela, i traduït al castellà per V. M. Arbeloa. El segon llibre, escrit per Ramon Comas i Maduell, jesuïta tarragoní, és la síntesi biogràfica «Vidal i Barraquer», editada a la col·lecció «El gra de blat» l'any 1977, amb motiu del retorn de les despulles del nostre homenatjat, que va ser enterrat definitivament a la capella de sant Fructuós de la catedral, tal com ell ho significà al seu testament. També s'han de tenir presents els volums de l'Arxiu Vidal i Barraquer editat a cura del P. Miquel Batllori i V. M. Arbeloa.

Sobre el sentit de l'homenatge és encara actual el que va escriure l'arquebisbe Pont i Gol a l'introducció de la biografia de R. Comas: «En retreure la singularitat exemplar de la seva vida i de la seva actuació pastoral, en ocasió del trasllat de les seves despulles, no volem únicament fer història, és a dir, reviuire fets passats en un merescut record i homenatge. Ho fem, perquè estem convençuts que tot el que es pot dir d'ell en aquest llibre no és història passada. La seva època encara no és acabada. No sabem què duran els moments immediats als que ara vivim. Sí que sabem, però, que ara encara breguem amb molts dels proble-

mes que emmarcaren la vida del cardenal. Necessitem encara avui, en els moments apassionats que estem vivint, el missatge de tota la seva personalitat i de la seva acció». Això ho escrivia el Dr. Pont al començament de l'anomenada transició democràtica.

Per celebrar aquest cinquantenari va fer una conferència, el pare Hilari Raguier, monjo de Montserrat, el dilluns sant, amb ocasió de la missa crismal, en la qual va glossar la figura del cardenal i l'impuls que donà als estudis bíblics. No va parlar, però, de la seva acció durant la monarquia, la dictadura, la república, la guerra civil i la post-guerra en el seu exili. El dia 12 de setembre, en l'aniversari de la seva mort, hi haurà una eucaristia a la catedral.

Un dels grans absents d'aquesta celebració serà el doctor Joan Viladrich, secretari del cardenal, que l'acompanyà fidelment en tot el seu recorregut tan difícil, fins que el descobrí mort a la seva cambra i li administrà la unció dels malalts, quan encara era tebi.

Ordenacions

Diumenge, 4 de juliol, hi haurà tres ordenacions diaconals a la catedral de Tarragona: dues com a pas cap al presbiterat, de dos seminaristes que acaben la llicenciatura, Josep M. Gavalda a Tolosa, i Rafael Vilalta a Salamanca. Un tercer diaca, permanent, en Pere-

Joan Figueras, fill d'Alcover (arxiprestat de l'Alt Camp) fa anys que es prepara per a l'ordenació i actualment exerceix la seva tasca, de ministeri laical, entre els malalts, especialment al Pius hospital de Valls, proper al poble on resideix, sense deixar la seva feina habitual de pagès. També aquest mateix any 1993 hi haurà l'ordenació presbiteral de mossèn Joan Cañas, vicari de Montblanc i encarregat de la parròquia de Vilaverd.

Jordi Figueras

TORTOSA

El dia 16 de juny, Joan Pau II canonitzarà a Madrid un membre del presbiteri diocesà tortosí, Enric d'Ossó i Cervelló, que va néixer a Vinebre, un poblet de la riba de l'Ebre a una pedrada de la central nuclear d'Ascó, el 16 d'octubre de 1840. Estudià al seminari de Tortosa, i quan només tenia 14 anys, va peregrinar tot sol a Montserrat per a oferir a la Verge la seva vida de seminarista. Des dels primers anys de capellà es va sentir mestre de joves i més tard fundà la congregació de religioses Teresianes, al raval de Jesús de la ciutat de Tortosa. Va ser també un catequista incansable.

El segle passat va ser ric en fundacions religioses; d'una manera especial al nostre bisbat els sacer-

dots operaris, fundats per mossèn Manuel Domingo i Sol; les religioses de la Consolació, per Santa Maria-Rosa Molas i Vallvé; i Enric d'Ossó, que fundà les Teresianes.

El bisbe Lluís ha publicat una carta pastoral perquè la canonització no afecta només les religioses teresianes, sinó tots els diocesans i d'una manera especial els preveres. Tot el presbiteri diocesà es, doncs, invitat a Madrid. Normalment un fundador queda acaparat per la congregació que fundà i oblidat per l'Església diocesana. Però el senyor bisbe vol que aquesta figura sacerdotal del presbiteri tortosí torni a fer-se present entre els sacerdots actuals del nostre bisbat.

El Papa ha fet Enric d'Ossó patró dels catequistes. Amb una mica d'imaginació també se'l podria fer patró de les víctimes de les centrals nuclears: l'ambient pur del seu Vinebre està contaminat per l'evaporació de l'aigua del riu que, a menys d'un quilòmetre, serveix per refrigerar la central nuclear. Aneu a saber si no hauria estat un apòstol de l'ecologisme si hagués viscut els nostres dies.

Les campanes de la Sénia

Tot va començar fa tres estius quan un jove dels «lions» va anar a banyar-se en una de les piscines naturals del riu Sénia i va trobar-hi un batall rovellat que, un cop polít, va resultar que era el de la

campana major, que va ser llançat, o va caure, al riu quan es van treure les campanes del campanar per a fer-ne canons per a la guerra del 36-39. Els «lions», que sempre tenen ganes de fer accions filantròpiques, van decidir tornar les coses al seu lloc. Amb rifes i festes i sopars van anar recollint els cèntims per finançar una campanya, que porta el nom de «Pallerols», la Verge patrona del poble. El jovent sempre engresca i la família Prades Abella («los del Risol» per a la gent de la Sénia) s'engrescaren i feren fer la de Sant Bartomeu, patró principal de la parròquia; en saber-ho, els veïns del poble es varen sumar per fer-ne una altra a nom de Sant Gregori, ja que la vila té un vot antiquíssim de retre-li memòria cada any per la seva festa. També els senients absents es varen assabentar de la «moguda» de les campanes de la Sénia i n'encarregaren una altra, dedicada a Sant Roc, segon patró de la parròquia. Quatre campanes noves a la Sénia que han estat fetes a França, a la ciutat de Semrier-Lac d'Annecy, per l'empresa *Piccard, Fonderie de Cloques*, especialista en fabricació de campanes per a concert. A la Sénia encara en falten, per a tenir l'escala mínima per als concerts de campanes; però a tot arribaran, potser, perquè fa poc varen estrenar un orgue de tubs per a concerts i ara ja tenen les quatre campanes que inicien el campanòleg.

No per ser un poble fronterer

entre el principat i el «Reine», la Sénia deixa de ser convençudament català. Però les campanes han quedat gravades en la forma dialectal: «Pallerols me diuen, 100 robes peso / i si algú no s'hu creu, que em sospeso». Les altres, amb les variants del pes i el nom, diuen el mateix, a més a més de les dades: 2 de maig de 1993 essent rector Mn. Suñí. La festa de la benedicció fou presidida pel bisbe Lluís Martínez Sistach.

La Sénia, un poble pròsper gràcies a la fabricació de mobles i d'una tradició laïcista, es polaritza entorn de la parròquia per retrobar les arrels i la seva identitat, que es mostra en l'art de la música i el so, al qual és tan sensible la gent del nostre temps. La fe entra per l'orella, encara que siga tocant campanes o sonant tubs d'orgue, que de tot s'ha fet en la història, i la Sénia n'és una bona mostra al nostre bisbat.

Un missioner que torna

Mossèn Vicenç Alumbrosos ha estat molts anys al Zaire com a missioner. Després d'un primer període llarg va fer tentines per reintegrar-se al bisbat d'origen, però no va poder resistir-ho i va sentir la necessitat de retornar al Zaire. Ara, quan els anys ja comencen a pesar-li, vol tornar de nou, però ho fa tot ple de por per si no pot reinserir-se en una Església tan diferent de l'africana, on ha

passat la major part de la seva vida. Va de parròquia en parròquia redescobrint la seva diòcesi i mirant on podrà clavar millor la dent per fer una missió ad intra.

El missioner és sempre un home esquinçat per dintre: quan viu la missió li queda la recança de la seva comunitat d'origen, i quan torna enyora la comunitat missional, més viva i més pura. L'ensopec de dues cultures i de dues maneres de fer Església és sempre dramàtic i dolorós. Desitgem que mossèn Alumbrosos pugui reciclar-se com a prevere de l'Església tortosina.

Fòrum sobre la setmana santa tortosina

Es va realitzar al palau Oliver de Boteller el dimarts 6 d'abril. El fet és important. Es vol revifar la processó de la nit del diumenge de Rams, que és com un resum introductori de la setmana. Antigament era un dels esdeveniments més importants de la vall de l'Ebre i la gent viatjava per a presenciar la processó com un fet religiós i artístic ensems.

La taula rodona, «Passat, present i futur de la setmana santa tortosina», estava integrada per Ramon Miravall, cap de serveis territorials del departament de Cultura de la Generalitat, historiador que ha escrit alguns llibres sobre la història de Tortosa; Albert Curto, director de l'Arxiu històric

comarcal de les Terres de l'Ebre; Joan Martínez, llicenciat en filosofia i teologia, rector de la parròquia de Sant Jaume de Remolins; Roberto Escoda, doctor en Belles arts; Vicente Ruiz, cap de l'oficina de turisme de l'ajuntament de Tortosa; i Frederic Sabater, president de la confraria de la Puríssima Sang, del comerç i la indústria.

Després de la davallada dels anys vuitanta es pretén reviscolar l'espectacle religiós ancorat en la tradició ciutadana. Tothom decantava l'aigua cap al seu molí: la importància turística per a les terres de l'Ebre; potenciar gastronomies antigues unides a la setmana santa; la bellesa plàstica dels «misteris», alguns d'ells obra de Soriano Montagut de qui se celebra ara el centenari del naixement; la prestància de les confraries que representaven els antics gremis, que d'alguna manera encara existeixen

Des del punt de vista religiós es va fer una anàlisi prou crua: Quan es perd la fe en una Església es té necessitat de viure litúrgies paral·leles, fonamentades en valors folklòrics. La fe religiosa movia la gent per dintre; ara la butxaca mou a representacions teatreres col·lectives que poden tenir un valor catàrtic important, perquè ocultar-se rera la disfressa té un atractiu especial per a l'home esclau de l'exhibicionisme de la nostra cultura.

A la processó cada cop són més els que surten de vesta, i els penitents d'abans ara, pels forats a la

mida dels ulls, es miren un món que ha perdut el misteri. Dintre cada vesta, però, s'hi agita un misteri individual. El que ans es feia per l'esforç dels confreres, ara es fa a cant de duro a fi d'atreure el turisme. Cada confraria ja no és més que el color i la forma de la vesta, que agrupa per unes hores uns homes o dones que se senten sols i esmaperduts enmig d'una societat que ha de buscar parapsicologies i endevinaires que proven de substituir el conhort religiós comunitari. Cal que ens preguntem què hem fet per rebordonir tant allò que potser va tenir una certa profunditat, ara perduda.

Joan A. Martínez

URGELL

A les parròquies del bisbat el nombre de matrimonis celebrats el 1992 augmentà en un 10% en relació a l'any anterior. La xifra de baptismes baixà un 9%. Les xifres absolutes són de 713 matrimonis i 1255 baptismes.

Aquestes xifres no es poden llegir ni interpretar d'una forma absoluta, però són suficientment indicatives d'una situació que manifesta un canvi, tant en l'àmbit reduït d'una diòcesi rural com en un camp més ampli. Dins l'ambient diocesà dues dades confirmen el canvi: a la plana d'Urgell, segons

els responsables dels cursos de preparació, hi ha un nombre creixent de parelles que es preparen per al matrimoni; i l'entusiasme que desvetllen les trobades prematrimoniales. La generalització de les celebracions de les noces d'or i argent a les parròquies suposa també la reafirmació dels valors que han animat les parelles.

L'índex descendent de baptismes s'ha de contrastar amb les xifres baixes de natalitat. A més s'acusa un augment del nombre de baptismes de persones de més de set anys, que el 1992 van ser 34, un 48% més que el 1991. En ambients eclesials aquesta dada és considerada negativa, sobretot perquè acusa indiferència en la formació cristiana dels infants.

En una àrea demogràficament pobra i més encara quan els terminis comparatius són encara limitats, les dades, tant les positives com les negatives, tenen un valor relatiu. Ni campanes al vol, ni lamentacions. Les dades positives sí que manifesten la tradició cristiana dels nostres pobles i l'estima dels valors religiosos. El panorama és contrastat per les ombres que provoca el secularisme i que afavoreixen corrents importants i a vegades imposats per modes alienes. Oferir informacions positives avui gairebé és un repte i una singularitat. També en el camp eclesial, perquè a vegades sembla que el sensacionalisme i el catastrofisme gaudeixin de dret de monopoli.

Ricard M. Carles a la diada sacerdotal

Una conferència sobre espiritualitat, la missa crismal amb la renovació de les promeses sacerdotals, el record dels preveres difunts i l'homenatge als qui celebren els 50 i els 25 anys de la seva ordenació i el dinar de germanor configuren el programa de la diada sacerdotal del dilluns sant a la diòcesi d'Urgell. Pregària, record i festa pel retrobament dels amics que han compartit molts anys al seminari i el treball apostòlic.

Enguany Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona, dirigí una conferència sobre «espiritualitat sacerdotal» al presbiteri d'Urgell. El conferenciant donava una bella interpretació dels orígens de la vocació: «un joc de mirar i ser mirat. Jesús que estima, mira i demana la resposta del qui se sent estimat. Jesús cridà els qui portava al cor», és el pensament bíblic que fonamenta la idea.

El prevere és enviat per Jesús a lluitar contra el mal, una tasca pròpia de la missió. La lluita contra la marginació no és una eina d'evangelització sinó un deure de l'Església, va ser una altra idea exposada pel conferenciant. L'afabilitat del bisbe Carles i el seu accent, proper al català de ponent, van facilitar el seguiment i la comprensió de l'exposició teològica.

A la missa crismal, concelebrada pel bisbe Joan i el seu presbiteri, es va fer una pregària pels pre-

veres que enguany celebren les noces d'or de la seva ordenació sacerdotal i un sufragi pels cinc preveres i el diaca que han mort el darrer any. Amb el presbiteri d'Urgell, que assistia en ple a la diada, destacava també la presència juvenil i esperançadora dels seminaristes.

126 preveres al servei de 407 parròquies

Les 407 parròquies del bisbat tenen cent cinquanta pobles annees i aquestes xifres contrasten molt amb la de la població del bisbat que és només de 166.000 habitants. Amb el presbiteri diocesà hi col·laboren cinc preveres extradiocesans, que atenen poblacions d'Urgell, i dos religiosos. La família «religiosa» de la diòcesi està formada per quaranta-nou homes i dues-centes tres dones. Hi ha vint-i-tres instituts de vida consagrada i una societat de vida apostòlica. Atenen centres de formació, ancians i malalts, i dues comunitats són de vida contemplativa. Vuit són homes, amb la comunitat més nombrosa a Les Avellanes, i quinze corresponen a comunitats femenines, amb la més nombrosa a Balaguer. L'institut de religioses de la sagrada Família d'Urgell amb sis cases, servides per cinquanta monges, és la família religiosa amb més centres oberts a la diòcesi.

Les dificultats per atendre les parròquies no provenen evident-

ment dels alts nivells de la demografia, sinó de la dispersió dels nuclis de població. Sovint presidir una celebració litúrgica o bé assistir a un aplec suposa la dedicació de tot un dia. La precarietat de les carreteres locals de les comarques pirinenques, agreujada per les adversitats climatològiques, exigeix un trànsit atent i sovint l'ús de vehicles tot-terreny.

S'ha de pensar també en l'aspecte més preocupant en el camp pastoral: l'escassetat de vocacions sacerdotals i el progressiu envelliment del presbiteri. Actualment la generosa dedicació dels preveres i diaques i la col·laboració de religiosos i laics fan possible una bona atenció pastoral dels pobles. Angoixa, però, el futur. Només hi ha una resposta adequada: de la conscienciació dels fidels i de la generositat a l'hora de viure les exigències de la fe, n'ha de sorgir un planter de vocacions sacerdotals i religioses que garanteixin el servei pastoral i litúrgic de les parròquies.

Càritas ensenyarà castellà als magrebins

Atenent els resultats de l'enquesta realitzada sobre els emigrants al Pla d'Urgell, Càritas impartirà l'ensenyament de la llengua castellana i oferirà assessorament jurídic als treballadors magrebins. Els projectes han estat aprovats pels delegats de zona en

la reunió que Càritas diocesana ha celebrat recentment a la Seu d'Urgell.

Participava en la reunió Imma Vila, assistent social de Cervera, que ha iniciat l'experiència del servei a la població segarrenca i dirigirà també el projecte al bisbat d'Urgell. Els treballadors africans de Guissona seran els primeres beneficiaris del servei de Càritas. Més tard s'ampliarà a poblacions del Pla d'Urgell.

En la mateixa reunió s'ha determinat incorporar una assistent social perquè de forma permanent i amb dedicació exclusiva atengui les persones que demanen l'ajuda de Càritas. També s'ha informat de l'exercici de Càritas durant el 1992. Els donatius van sumar 10,6 milions de pessetes, dels quals es van destinar 8 milions a diferents persones i entitats necessitades. La resta cobreix les despeses de gestió i publicitat.

La constitució garanteix la sobirania d'Andorra

«Andorra s'encara amb el futur amb una constitució que proclama i garanteix de manera solemne, inequívoca i indubtable la seva sobirania». Són paraules del discurs pronunciat pel bisbe Joan Martí, copríncep d'Andorra, en l'acte de la signatura de la constitució, cele-

brat el 29 d'abril al palau episcopal de la Seu d'Urgell.

La constitució atorga al país la carta de ple estat de dret, garanteix els drets dels ciutadans i descarrega responsabilitats d'ambdós coprínceps. Per a Joan Martí, la constitució significa una «gran satisfacció», perquè ara Andorra gaudirà de sobirania amb «un títol actual i incontestable». El bisbe recordà també el servei històric dels bisbes d'Urgell al Principat, perquè han sabut sempre harmonitzar la sobirania amb el respecte a la voluntat popular. Esmentava també la influència dels coprínceps episcopals en l'humanisme cristià que ha configurat les arrels d'Andorra. De cara al futur exhortà a servir sacrificadament el bé comú com a suprem idel.

La signatura de la constitució lluï el caràcter del seu significat històric. Hi assistiren els col·laboradors del copríncep, el síndic i membres del govern andorrà, representants eclesiàstics de la diòcesi i una trentena de periodistes que cobrien la informació. El to festiu va constituir el millor protocol d'un acte que significa la culminació d'una feina i la promesa d'un futur modern i digne per a Andorra.

Antoni Mirabet

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Emilià Almodóvar (equip de preveres de Cornellà, Barcelona) • Associació anti-sida de Lleida • Josep Bigordà (rector de la Parròquia de Sant Medir, Barcelona) • Salvador Clarós (militant de l'ACO, antic dirigent de la JOBAC, Barcelona) • J. Bosco Faner (rector de Ferreries, Menorca; corresponçal de «Quaderns») • Joan Ferrer (malalt de la sida, mort el novembre de 1992) • Jordi Figueras (rector d'Albinyana i les Peces, Tarragona; corresponçal de «Quaderns») • Romà Fortuny (missioner dels Sagrats Cors, Esplugues de Llobregat) • Joan Gomis (director de Justícia i Pau, Barcelona) • Joan A. Martínez (rector de St. Jaume de Remolins, Tortosa; corresponçal de «Quaderns») • Antoni Mirabet (membre de la Delegació de MCS, Urgell; corresponçal de «Quaderns») • Eduard Ocio (diaca permanent, Comunitat d'Emàús, Sabadell) • Joaquim Pla (consiliari de la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge; de la Redacció de «Quaderns», Girona) • Jaume Reixach (rector de la Mare de Déu del Carme, Girona; corresponçal de «Quaderns») • Joan Viñas (metge, delegat diocesà de Pastoral de la Salut, Lleida) • Eduard Voltas (periodista, Barcelona).

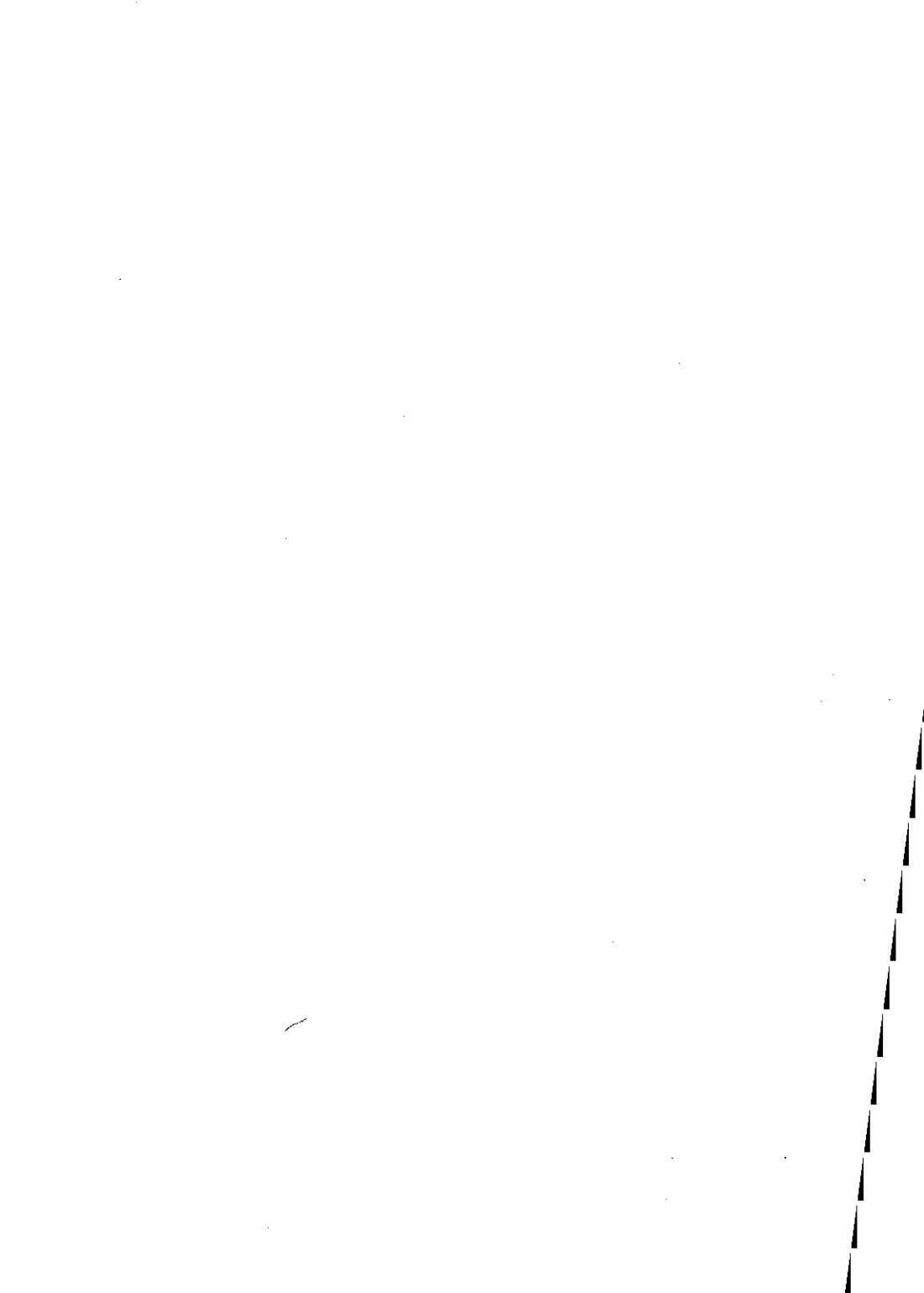
QP

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals. Rivadeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58. 08002-BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus. Consell de Redacció: Salvador Bardulet, Joan Batlles, Lluís Bonet i Armengol, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Josep Hortet, Jesús Huguet, Joaquim Pla i Mateu Terrats. Disseny: Jaume Duch.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Preu de la subscripció per a 1993: 3.000'— ptes. Dipòsit legal: B. 25.506-1969. Amb llicència eclesiàstica. Juny 1993.

"EL 2000 M'AGRADARIA VIURE A
LA CASA DELS MEUS SOMNIS"

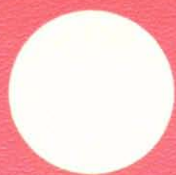
En arribar el 2000 volem que Catalunya resolgui el problema de l'habitatge. Volem que la gent jove pugui accedir al seu primer habitatge i que hagi resolt millorar la qualitat dels que ja són construïts.

Per aconseguir aquest fi, la Generalitat està desenvolupant el Pla de l'Habitatge (1992-1995), amb una inversió de 160.000 milions de pessetes. Un ambiciós pla que concedeix ajuts a més de 80.000 famílies i

que comprèn tots els aspectes: promoció directa d'habitatges, ajuts per a l'accés o per a la rehabilitació i millora.

Cal que treballem pel 2000, des d'ara. Per això, la Generalitat continuarà treballant en l'actual Pla de l'Habitatge i, a més, crearà nous instruments de foment i conservació dels habitatges existents, concertant amb l'Administració Central una política de l'habitatge que inclogui incentius monetaris o fiscals.

TREBALLEM PEL
2000
DÉS D'ARA.

centre d'estudis pastorals